

СЯМІГОДКІ МАГУТНЫ КРОК

Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне СССР паведаміла добрыя весткі: прамысловасць нашай краіны перавыканала план першага паўгоддзя шостага года сямігодкі. Савецкія людзі задаволены — зараз за паўгода мы вырабляем столькі прадукцыі, колькі зусім нядаўна выраблялі за год. Толькі за шэсць месяцаў бягучага года наша прамысловасць дала:

чыгуну, сталі, пракату, трактараў — больш чым за ўвесь 1954 год;
мінэральных угнаенняў — больш чым за ўвесь 1957 год;
нафты, электраэнергіі, цэменту — больш чым за ўвесь 1958 год;
газу, сінтэтычных смол і пластмас — больш чым за ўвесь 1960 год.

І савецкія людзі, і мільёны нашых сяброў за рубяжом з уважлівасцю вывучаюць лічбы, якія паведамляе ЦСУ. На думку скептыкаў, лічбы — рэч сухая і нудная, а калі ўдумацца, за імі стаяць праца і лёс мільёнаў людзей. І нам дарагія гэтыя лічбы, таму што яны адлюстроўваюць новы крок савецкага народа наперад.

За першае паўгоддзе 1964 года на сем з палавінай працэнта павялічылася прамысловая вытворчасць краіны. На развіцці харчовай і раду галін лёгкай прамысловасці неспрыяльна адбіўся неўраджай мінулага года. Без гэтых галін аб'ём прамысловай вытворчасці ўзрос больш чым на дзесяць працэнтаў. Восць лічбы, якія характарызуюць некаторыя найбольш важныя галіны народнай гаспадаркі.

Мінэральных угнаенняў выраблена 11 648 тысяч тон — амаль на чвэрць больш, чым за 1 паўгоддзе 1963 года. На перавозку спатрэбіўся 6 чыгуначных састаў даўжынёю ад Белага да Чорнага мора.

Чыгуну выплаўлена 30,6 мільёна тон. Ці многа гэта? Англія і Францыя, разам узятыя, выплавілі за 1963 год менш.

Сталь — 41,9 мільёна тон. Столькі ж металу было выплаўлена ў нашай краіне ў 1932, 1937 і 1940 гады, разам узятыя.

223 мільярды кілават гадзін электраэнергіі за шэсць месяцаў. Каб вырабіць такую колькасць электраэнергіі, усім электрастанцыям дарскай Расіі спатрэбілася б... 111 год.

Тканін (баваўняных, лянных, шарсцяных, шаўковых) выраблена 3 557 мільёнаў квадратных метраў. Такім чынам, на кожнага савецкага чалавека за паўгода выраблена 16 квадратных метраў тканін.

Добра вядома, што мінулы неўраджайны год быў цяжкім для нашай гаспадаркі. Гэта дало падставу некаторым «панам-добрадзеям» за мяжой злараднічаць і балбатаць аб «крызісу» ў нашай сельскай гаспадарцы. Сёння, чытаючы справаздачу ЦСУ, мы зноў пераконваемся, што нашых нядобрабычліўцаў напаткаў звычайны лёс: яны ў каторы раз селі ў галёшу.

Нягледзячы на запаздалую вясну, ва ўсіх раёнах Савецкай краіны паспяхова праведзена веснавая сяўба. Зараз у паўднёвых раёнах Саюза ідзе масавая ўборка збожжавых.

На IV сесіі Вярхоўнага Савета СССР, якая нядаўна закончыла сваю работу, адзначалася, што ў нас ёсць рэальныя маг-

чымасці атрымаць сёлета столькі хлеба, каб поўнаасцю задаволіць запатрабаванні насельніцтва і зрабіць неабходныя запасы.

Магутная сацыялістычная індустрыя забяспечыла сельскую гаспадарку выдатнай сучаснай тэхнікай. За першае паўгоддзе калгасы і саўгасы краіны атрымалі 106 тысяч трактараў, або 195 тысяч у 15-сільным вылічэнні, 37 тысяч грузавых аўтамабіляў, 36 тысяч збожжавых камбайнаў і г. д., а таксама каля 10 мільёнаў тон мінэральных угнаенняў, што на трэць больш, чым за той жа час у 1963 годзе.

За мінулае паўгоддзе ў значных размерах ажыццэўлена капітальнае будаўніцтва. Асабліва ўзраслі капітальныя ўкладанні ў хімічную і нафтаперапрацоўчую прамысловасць, у хімічнае і нафтавае машынабудаванне, у сельскую гаспадарку. У нашай краіне ў сярэднім уводзіцца ў строй па два новыя прадпрыемствы ў суткі.

Павышэнне матэрыяльнага дабрабыту і культурнага ўзроўню жыцця народа — закон нашага сацыялістычнага ладу. За першую палавіну 1964 года насельніцтва СССР атрымала з грамадскіх фондаў спажывання 17,8 мільярда рублёў, або на 6 працэнтаў больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года.

З-за неўраджаю мінулага года вытворчасць некаторых прадуктовых тавараў некалькі скарацілася. Але дзякуючы прынятым мерам, у гандаль былі ўцягнуты дадатковыя рэсурсы, што дазволіла не толькі не скараціць, а, наадварот, павялічыць продаж важнейшых прадуктовых тавараў: хлеба, мяса, рыбы, масла, лічыўся продаж і многіх прамысловых тавараў. Вялікі размах набыло жыллёвае будаўніцтва. За шэсць месяцаў у краіне ўведзена ў эксплуатацыю жылых дамоў агульнай плошчай каля 19,5 мільёна квадратных метраў, або 490 тысяч добраўпарадкаваных кватэр. Апрача таго, вялікая колькасць жылых дамоў будавана рабочымі, служачымі і калгаснікамі за кошт сваіх зберажэнняў і з дапамогай дзяржаўнага крэдыту. Павялічылася сетка грамадскага харчавання. Кожны месяц узводзяцца новыя школы, дзіцячыя дашкольныя ўстановы, клубы, кінатэатры, бальніцы, здраўніцы.

«Развіццё эканомікі, павышэнне дабрабыту народа — гэта самая важная, самая цікавая для нас палітыка і ідэалогія», — гаворыць М. С. Хрушчоў. Справаздача ЦСУ СССР аб выніках выканання дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі СССР за першае паўгоддзе 1964 года пераканаўча пацвярджае гэтыя словы.

Маладзечанскі завод жалезабетонных вырабаў выпускае для прамысловых аб'ектаў рэспублікі налоны, балкі, пліты перакрыцця і прадукцыю для электрамонтажных работ. За паўгоддзе вялікім будоўляем хіміі прадпрыемства адправіла 19 537 кубаметраў жалезабетону.
НА ЗДЫМКУ: агульны выгляд рабочай і пагрузчай пляцоўкі завода.

Т О Л О С Р А Д З І М Ы

№ 51 (836)
Жнівень
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

СВЯТА БРАТНЯЙ ПОЛЬШЧЫ

На зямлю нашай заходняй сямлі — Польшчы прыйта маладой Польскай Народнай Рэспубліцы споўнілася 20 год.

Ля станцыі Берастовіца адбылася сустрэча працоўных Гродзеншчыны і Беларускай Рэспублікі.
Ізабара Мікашук, Бераставіца, 17 жніўня 1964 года.
Фота І. Змітровіча.

У тысячагадовай гісторыі польскай дзяржавы гэтыя два дзесяцігоддзі — перыяд выключнай важнасці. Адноўленая пасля разбуральнай вайны і гітлераўскай няволі, новая Польшча, якой кіруе народ для добра народа, упэўнена ідзе наперад у братняй сямлі свабодных сацыялістычных нацый.

Ніколі не забудзе польскі люд сваіх мужных сыноў і дачок, якія цаной жыцця адстаялі свабоду краіны ад фашызму. 21 ліпеня, у самы прырадазень 20-годдзя рэспублікі, у яе сталіцы быў урачыста адкрыты помнік Героям Варшавы. Адкрываючы помнік вечнай славы абаронцам сталіцы, Старшыня Савета Міністраў ПНР Юзэф Цыранкевіч сказаў:

«Мы, будуючы сацыялізм, зробім усё, каб у нашым горадзе, які прыгажэе з кожным днём, парк былі заўсёды толькі паркам, і ніколі ўрачыстае пасяджэнне.

не былі могілкамі, каб дзеці былі дзецьмі, і каб яны самае большае толькі гулялі ў салдат, а моладзь каб усе свае сілы, запал, патрыятызм, самаахварнасць і здольнасці маглі аддаць мірнаму памнажэнню магутнасці нашай бацькаўшчыны і ішчасця яе грамадзян».

Сардэчна і цёпла сустрэкала Варшава высокіх гасцей, якія прыбылі на свята братняга народа: Першага Сакратара ЦК КПСС, Старшыню Савета Міністраў СССР Мікіту Сяргеевіча Хрушчова з жонкай, Першага Сакратара ЦК КПЧ, прэзідэнта ЧССР Антаніна Новатнага з жонкай, Першага Сакратара ЦК САПГ, Старшыню дзяржаўнага савета ГДР Вальтэра Ульбрэхта з жонкай.

Вечарам 21 ліпеня ў зале кангрэсаў Палаца культуры і навукі ў Варшаве адбылося ўрачыстае пасяджэнне.

З дакладам аб дваццацігадовым шляху краіны выступіў Ул. Гамулка. Нам дорага, што ён адзначыў:

«Сапраўдных, шчырых сяброў мы пазналі ў гады вайны і гітлераўскай акупацыі, на працягу ўсяго 20-годдзя народнай Польшчы. Мы ніколі не забудзем, што за свабоду і незалежнасць Польшчы, за вызваленне польскага народа з кіпцюроў гітлераўскіх забойцаў разам з сотнямі тысяч польскіх салдат, партызан і змагароў аддалі сваё жыццё на польскіх землях сотні тысяч гераічных савецкіх воінаў».

Ушаноўваючы іх памяць і памяць сыноў і дачок нашай радзімы, я хачу ад імя польскага народа выказаць таварышу Хрушчову глыбокую павагу да савецкага народа, з глыбін якога выйшлі вызваліцелі нашай зямлі. Я вы-

казваю падзяку за дапамогу, якую па ўказанню КПСС і Савецкага ўрада аказалі нам савецкія рабочыя, інжынеры і спецыялісты ў самы цяжкі перыяд аднаўлення краіны і на працягу ўсяго 20-годдзя развіцця нашай прамысловасці».

Затым з прававой выступіў М. С. Хрушчоў.

«Савецкіх людзей радуе вялікія поспехі працоўных Народнай Польшчы ў развіцці сваёй эканомікі і культуры, — сказаў ён. — Дружба савецкага і польскага народаў моцная і непарушная. Савецкі народ гатовы і ў далейшым пабрацку дзяліцца ўсім сваім вопытам з польскім народам, гатовы развіваць усе формы палітычнага, эканамічнага і культурнага супрацоўніцтва ў інтарэсах нашых краін і ўсёй сацыялістычнай сядружнасці».

Раніцай 22 ліпеня ў сталіцы Польшчы на прасторнай плошчы перад Палацам культуры і навукі адбыўся ваенны парад. Яго адкрылі 48 сцяганосцаў, якія пранеслі баявыя штандары часцей Войска Польскага, увенчаныя славай перамог над фашыстамі пад беларускай вёскай Леніна, на Бугу і Вісле, пры прарыве Паморскага вала, фарсіраванні Одэра і ў бітве за Берлін.

Змаўкае гул матораў, і на плошчы з'яўляецца моладзь. Пачынаецца спартыўны парад.

Святкаванне 20-годдзя Польскай Народнай Рэспублікі было хваляючай маніфестацыяй глыбокай веры, любові і адданасці польскага народа сваёй партыі і ўраду.

Калі каму здарыцца быць у вёсцы Стары Свержань Стаўбцоўскага раёна, то абавязкова наведайце сярэднюю школу. Школа гэта мае сваю гісторыю, і многа цікавага і карыснага можна даведацца ў школьным краязнаўчым музеі аб развіцці школьнай справы на Стаўбцоўшчыне з пачатку XIX стагоддзя да нашых дзён.

Доўгі час адзіным пісьменным чалавекам у Старым Свержані быў поп, і вучыліся, як правіла, дзеці заможных сялян і толькі хлопчыкі. Вучоба вялася ў звычайных сялянскіх хатах. Навучальны год пачынаўся пасля выпадання снегу і заканчваўся ў час развадкаў.

Незадоўга перад рэвалюцыяй на сабраныя ў сялян сродкі ў Старым Свержані была пабудавана 4-класная пачатковая школа. Вучыліся ў школе дзеці з трох вёсак. Асобныя з вучняў, якія скончылі гэтую школу, пры Савецкай уладзе прадоўжылі вучобу. Так, Канстанцін Паўлавіч Галоўка стаў настаўнікам, Аляксандр Сямёнавіч Далідовіч стаў вучоным, цяпер жыве ў Маскве. Стаў вучоным таксама і Ігнат Мікалаевіч Мазур.

Пасля ўз'яднання Беларусі работа школы па-сапраўднаму ажывілася. Дзверы яе адчыніліся для ўсіх. Старасвержанцы ушаноўваюць памяць аб сваім земляку, першым савецкім дырэктары школы І. Л. Сульжынскім, які загінуў ад рук нямецка-фашысцкіх захопнікаў у чэрвені 1941 года.

У час нямецкай акупацыі памяшканне школы было занята фашыстамі. Аднавіліся заняткі пасля вызвалення, і верасня 1944 года. Цяжкія ўмовы былі ў гэты час. Адступаючы, фашысты ўсё знішчылі.

Першы выпуск навучэнцаў у Старасвержанскай сярэдняй школе адбыўся ў 1949 годзе. З таго часу школа выпускала больш 400 чалавек. Цяпер у школе створаны ўсе ўмовы для вучобы і адпачынку школьнікаў: прасторныя светлыя класныя пакоі, вучэбна-вытворчыя майстэрні, бібліятэка, піянерскі пакой, спартыўная зала, абсталяваны фізічны і хімічны пакоі, многа наглядных дапаможнікаў.

Побач з агульнаадукацыйнымі ведамі вучні атрымліваюць рабочыя прафесіі. У школе працуе многа розных гурткоў. Створана свая карцінная галерэя, краязнаўчы музей, які ўвесь час папаўняецца цікавымі экспанатамі. Штодзёна разнасяцца па класах паэтычныя школьнай радыёгазеты.

Г. ЖАУРЫД.

Сёння в номере

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ УМЕЕТ ЧИТАТЬ ПО-БЕЛОРУССКИ.

Центральное статистическое управление при Совете Министров СССР сообщило: промышленность Советской страны перевыполнила план первого полугодия шестого года семилетки. Трудящиеся Советского Союза, осуществляя решения XXII съезда партии и последующих Пленумов ЦК КПСС, добились дальнейших успехов в экономическом и культурном развитии страны. Теперь за полгода мы производим столько продукции, сколько совсем недавно производили за год.

Только за шесть месяцев текущего года наша промышленность дала: чугуна, стали, проката, тракторов — больше чем за весь 1957 год; нефти, электроэнергии, цемента — больше чем за весь 1958 год; газа, синтетических смол и пластмасс больше, чем за весь 1960 год; обуви — больше, чем за весь 1953 год. Без ряда отраслей легкой промышленности объем промышленного производства возрос больше чем на 10 процентов.

Расширены по сравнению с прошлым годом посевные площади пшеницы (больше чем на 3 миллиона гектаров), зернобобовых (на 271 тыс. гектаров), сахарной свеклы (на 485 тыс. гектаров). Больше, чем в прошлом году, убрано зерновых и зернобобовых (на 271 тыс. гектаров), сахарной свеклы (485 тыс. гектаров).

За первое полугодие колхозы и совхозы страны получили 106 тысяч тракторов, 37 тыс. грузовых автомобилей, 36 тыс. зерноуборочных комбайнов, а также 10 миллионов тонн минеральных удобрений.

ЦСУ при совете Министров БССР опубликовало данные по промышленности и сельскому хозяйству Белоруссии. По сравнению с 1 полугодием 1963 года объем промышленной продукции Белорусской ССР увеличился на 11 процентов.

Выпущено больше автомобилей — на 630 штук, тракторов — на 1 799 штук, электродвигателей — на 35,6 тысяч киловатт, комбайнов силосоуборочных — на 542 штуки, цемента — на 136,7 тысяч тонн. Значительно увеличился выпуск товаров народного потребления.

Производство мяса в колхозах и совхозах увеличилось по сравнению с первым полугодием прошлого года на 20 процентов, молока — на 14 процентов, яиц куриных — на 11 процентов.

Капитальные вложения в промышленность по сравнению с первым полугодием 1963 года выросли на 17 процентов, в сельском хозяйстве — на 9 процентов.

Объем розничного товарооборота увеличился, в сопоставленных ценах, на 6 процентов. Достигнуты дальнейшие успехи в развитии народного образования, науки, культуры, литературы и искусства, большое развитие получили народные университеты.

КРАНЫ, КРАНЫ, КРАНЫ...

Бабруйск, таксама як і ўсе гарады Беларусі, перажыў трагедыю часовай акупацыі нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Гітлераўцы забівалі мірных людзей, эшалон за эшалонам вывозілі з горада нарабаванае дабро. Тысячы бабруйчан пайшлі ў партызанскія атрады, помцілі фашыстам, набліжалі час вызвалення. І гэты час наступіў.

24 чэрвеня 1944 года савецкія войскі магутнай лавінай рушылі наперад. На працягу некалькіх дзён яны вызвалілі вялікую тэрыторыю Беларусі і загналі наблізу Бабруйска ў смяротны «кацёл» дзесяткі тысяч гітлераўцаў.

Прайшлі гады. «Бабруйскі кацёл» стаў здабыткам гісторыі, аб ім расказваюць у артыкулах, кнігах, успамінах Маршал Савецкага Саюза К. К. Ракасоўскі і многія іншыя ўдзельнікі памятнай бітвы.

У Бабруйску ўсе ад малага да вялікага ведаюць імя Барыса Сяргеевіча Бахарава. Баявы танк, што стаіць на яго магіле, служыць помнікам герою, які загінуў смерцю храбрых у баі з акупантамі. Танкавая часць, якой камандаваў Б. Бахараў, прымала ўдзел у стварэнні «бабруйскага катла», садзейнічала вызваленню горада ад фашысцкіх захопнікаў. Імя Барыса Сяргеевіча Бахарава

Сообщение ЦСУ — еще одно убедительное и яркое подтверждение того, что, как сказал Н. С. Хрущев, «развитие экономики, повышение благосостояния народа — это самая важная, самая интересная для нас политика и идеология».

О светлом и радостном празднике Польской Народной Республики — ее двадцатилетии — рассказывает статья под заголовком «Свята братняй Польшчы». Эти два десятилетия насыщены большими событиями, и теперь новая Польша, которой правит народ, уверенно идет вперед в братской семье свободных социалистических наций.

Тепло и сердечно встречала Варшава высоких гостей, прибывших на празднование. Вечером 21 июля в зале конгресса Дворца культуры и науки в Варшаве прошло торжественное заседание, посвященное 20-летию Польской Народной Республики. С докладом о двадцатилетнем пути страны выступил Вл. Гомулка. Он сказал:

«Настоящих, искренних друзей мы узнали в годы войны и гитлеровской оккупации, на протяжении всего 20-летия народной Польши. Мы никогда не забудем, что за свободу и независимость Польши, за освобождение польского народа из когтей гитлеровских убийц, вместе с сотнями тысяч польских солдат, партизан и борцов отдали свою жизнь на польских землях сотни тысяч героических советских воинов».

Эугениуш Кабатц — современный польский писатель. В его творчестве большое место занимает белорусская тема. В связи с днями польской культуры в БССР на 8-й странице мы публикуем рассказ Эугениуша Кабатца «Вясельне вечар». Действие происходит во время Отечественной войны. В центре рассказа судьба двух родственников — Костюся и Микола, один из которых служит в «беларуской краёвай абароне», а другой сочувствует партизанам.

Как ни старались гитлеровцы, местное население не могло привыкнуть к германским формам мышления, особенно к кровавым методам расправы гитлеровцев с населением и к их понятию порядка. И пуца ожила. По ночам стали слышны взрывы, на железных дорогах валялись вверх ногами черные тела паровозов, разбитые машины и пушки.

Костюсь весь напичкан лозунгами «беларускага камітэта» и постоянно бормочет о принципах «першай у гісторыі беларускай дзяржавы». Он здоровается гитлеровским взмахом руки и криком «Жыве Беларусь!»

— Так,—грозна говорит ему в конце рассказа Микола, когда слышит, как приближаются со стрельбой партизаны. —Беларусь жыве! Ты слышишь?

Как обычно, газета много места уделяет подвигам наших земляков во время Отечественной войны. На 4—5 страницах в статье «Подзвіг на французскай зямлі» рассказывается об уроженце деревни Дайново Вороновского района коммунисте, мужественном патриоте Брониславе Казимировиче Зузо, имя которого приводило в ужас фашистов и о котором до сих пор ходят легенды во французском городке Шамбо—Фожероль.

В статье «Уладар пачуццяў і думак» Георгий Колос рассказывает о роли белорусского театра как сценической летописи эпохи, как властителя народных дум, о лучших спектаклях, отражающих жизнь народа, его героизм в освободительной борьбе с фашизмом.

У самым цэнтры горада раскінулася новая плошча, акружаная высокімі шматпавярховымі жылымі дамамі. Тут жа, на плошчы, дом гандлю.

Праз увесь Бабруйск працягнулася Сацыялістычная вуліца, якая спускаецца да санаторыя імя Леніна ля паўнаводнай Беразіны. На ёй і клубы, і тэатр, і кніжныя магазіны, і швейная фабрыка імя Ф. Дзяржынскага.

Нямала воінаў, якія прымалі ўдзел у вызваленні Бабруйска, пасля заканчэння вайны прыехалі ў гэты горад на пастаяннае жыхарства. Былыя воіны працуюць ля стайкоў, водзяць пазоды, аўтамашыны, цеплаходы. А тыя, што пайшлі на пенсію, прымаюць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці.

Я. САДОУСКІ.

Рытмічна, з апырэджаннем графіка, працуе калектыў Харнаўскага трантарнага завода імя Арджанікідзе. З пачатку года выпушчаны дадаткова і заданню сотні снорасных гусенічных трактараў «Т-74». Гэта больш, чым было прадугледжана абавязцтвам на ўвесь 1964 год.

НА ЗДЫМКУ: звышпланавыя трантары на адгразчанай пляцоўцы завода.

Узбекская ССР. Выбухі, якія раздаліся ля падножжа Алайскага хрыбта, абвясцілі аб пачатку работ па перамяшчэнню экстранцыйнага завода Шарсуйскага сернаазакерытнага рудніка.

Пад заводам знойдзены вялікія запасы горнага воску — азакерыту. Яго пласты знаходзяцца на невялікай глыбіні, яны зручныя для адкрытай распрацоўкі, але перашкаджаюць заводскай пабудове. Таму і вырашана прадпрыемства, якое два дзесяцігоддзі закрывала доступ к скарбу, перасунуць на кіламетр убок. Гэта спалучаецца з рэканструкцыяй завода — яго магутнасць на новым месцы павялічыцца ўдвая.

НА ЗДЫМКУ: на будаўнічай пляцоўцы рэканструюемага завода.

ПЛЁН НАТХНЁНАЙ ПРАЦЫ

3 паведамлення Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Савеце Міністраў БССР ПРАМЫСЛОВАСЦЬ

Паўгадавы план выпуску валавой прадукцыі ў цэлым па прамысловасці Беларускай ССР выканані на 104 працэнты. У параўнанні з I паўгоддзем 1963 года аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся на 11 працэнтаў.

Прамысловасць усіх абласцей і горада Мінска перавыканала паўгадавы план выпуску прадукцыі ў цэлым і па вытворчасці большасці зазначаных вырабаў.

Валавая прадукцыя асобных галіў прамысловасці ў I паўгоддзі 1964 года ў параўнанні з першым паўгоддзем 1963 года павялічылася наступным чынам: хімічная прамысловасць — на 21 працэнт, машынабудаванне і металаапрацоўка — на 16 працэнтаў, паліўная і энергетычная прамысловасць на 33 працэнты, прамысловасць будаўнічых матэрыялаў — на 16 працэнтаў, лясная, дрэваапрацоўчая і папяровая — на 6 працэнтаў, лёгкая прамысловасць — на 3 працэнты, харчовая прамысловасць — на 11 працэнтаў.

У параўнанні з першым паўгоддзем мінулага года выпушчана больш мінеральных угнаенняў — на 212 тысяч тон, аўтамабіляў — на 630 штук, трактараў — на 1799 штук, электрарухавікоў — на 35,6 тысячы кілават, камбайнаў сіласаўборачных — на 542 штукі, цэменту — на 136,7 тысячы тон.

Складанне вытворчасці ў прамысловасці па галівах: ільняных, шарсцяных і шаўковых тканін — на 294 тысячы квадратных метраў, трыкатажных вырабаў — на 2,4 мільёна штук, тэлевізараў — на 26,7 тысячы штук, радыёпрыёмнікаў і радыёлаў — на 69,5 тысячы штук, халадзільнікаў — на 10,3 тысячы штук, мэблі — на 4,4 мільёна рублёў, цэльнамалочнай прадукцыі — на 23,9 ты-

сячы тон, масла — на 3,2 тысячы тон.

На прамысловых прадпрыемствах Саўнаргаса БССР у першым паўгоддзі 1964 года ўкаранёна 72 аўтаматычныя, паўаўтаматычныя і механізаваныя паточныя і канвейерныя лініі.

Асвоена вытворчасць больш дасканалых сіласаўборачнага камбайна «КС-2,6», новага бульдозера на трактарах «МТЗ-50» і «МТЗ-52», укаранён рад новых тэхналагічных працэсаў на прадпрыемствах лёгкай, харчовай, малочнай і мясной прамысловасці.

План павышэння прадукцыйнасці працы ў прамысловасці ў I паўгоддзі 1964 года выканані на 102 працэнты.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

Калгасы і саўгасы рэспублікі, нягледзячы на запозненую вясну, больш арганізавана і на лепшым агра-тэхнічным узроўні правялі веснавую сяўбу. Больш чым намячалася планам, пасеяна збожжавых культур, ільну-даўгунцу, бульбы. Павялічаны пасяўныя плошчы збожжавых і зернебабовых культур, бульбы, агароднічы.

Аднак з-за засушлівай вясны і лета ўмовы для росту і высявання раду сельскагаспадарчых культур склаліся незадавальняючыя, што адбылася на ўраджаях і валавых зборах збожжа, ільну і некаторых іншых культур. Нягледзячы на цяжкія ўмовы надвор'я, дзякуючы вытворчасці мяса ў калгасах і саўгасах павялічылася ў параўнанні з першым паўгоддзем мінулага года на 20 працэнтаў, малака — на 14 працэнтаў, яек курыных — на 11 працэнтаў.

К 1 ліпеня 1964 года ў калгасах і саўгасах рэспублікі было 3 мільёны 64 тысячы галоў буйной рагатай жывёлы, або на 48 тысяч галоў больш у па-

раўнанні з адпаведнай датай мінулага года.

За першае паўгоддзе 1964 года сельскай гаспадарцы рэспублікі пастаўлена 4,3 тысячы трактараў у фізічных адзінках, або 8,2 тысячы ў 15-сільным вылічэнні.

Сельскай гаспадарцы рэспублікі пастаўлена за першае паўгоддзе мінеральных угнаенняў на 84 тысячы тон больш, чым было пастаўлена за адпаведны перыяд мінулага года.

КАПІТАЛЬНАЕ БУДАЎНІЦТВА

У мінулым паўгоддзі ўведзены ў дзеянне новыя магутнасці па вытворчасці металарэзных станкоў, чыгуначнага ліцця, сілікальцыту, торфу, абутку, ільновалакна, баваўнянай пражы, мэблі, масла, сыру; уведзены ў эксплуатацыю новыя лініі электраперадачы і халадзільныя ўстаноўкі.

Капітальныя ўкладанні за кошт сродкаў, прадугледжаных Дзяржаўным планам, па народнай гаспадарцы рэспублікі ў першым паўгоддзі 1964 года ў параўнанні з адпаведным перыядам 1963 года ўзраслі на 6 працэнтаў.

Дзяржаўныя капітальныя ўкладанні ў прамысловасць у параўнанні з першым паўгоддзем 1963 года ўзраслі на 17 працэнтаў, у тым ліку ў хімічную прамысловасць — на 80 працэнтаў, у нафтавую прамысловасць — на 26 працэнтаў, у тарфяную прамысловасць — на 12 працэнтаў, у лёгкую прамысловасць — на 16 працэнтаў. Капітальныя ўкладанні ў сельскую гаспадарку павялічыліся на 9 працэнтаў.

ПАВЫШЭННЕ МАТЭРЫЯЛЬНАГА ДАБРАБЫТУ І КУЛЬТУРНАГА УЗРОЎНЯ ЖЫЦЦЯ НАРОДА

Колькасць рабочых і служачых у народнай гаспадарцы Беларускай ССР узрасла ў параўнанні з I паўгоддзем мінулага года на 110 тысяч чалавек, або на 5,3 працэнта.

У 1964 годзе працягвалася далейшае развіццё савецкага кааператыўнага гандлю за першае паўгоддзе 1964 года склаў 1 мільярд 309 мільёнаў рублёў і павялічыўся ў параўнанні з першым паўгоддзем 1963 года, у сапастаўных цэнах, на 6 працэнтаў.

Дасягнуты далейшыя поспехі ў развіцці народнай асветы, навукі, культуры, літаратуры і мастацтва.

У рэспубліцы ахоплены роз-

нымі відамі навучання звыш 2 мільёнаў чалавек, у тым ліку 1,9 мільёна чалавек навучалася ў агульнаадукацыйных школах, вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, у вучылішчах і школах прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі.

Шырокае развіццё набылі народныя ўніверсітэты. На 1 сакавіка 1964 года ў рэспубліцы было 1074 народныя ўніверсітэты, іх наведвала 127,3 тысячы слухачоў.

У вялікіх размерах ажыццяўлялася жыллёвае і культурна-бытавое будаўніцтва. За кошт сродкаў, выдзеленых па Дзяржаўнаму плану, у першым паўгоддзі ўведзены ў эксплуатацыю жылыя дамы агульнай плошчай 350 тысяч

квадратных метраў. Акрамя таго, уведзена ў дзеянне вялікая колькасць жылых дамоў дзяржаўнымі і кааператыўнымі арганізацыямі, пабудаваных за кошт фондаў прадпрыемстваў і іншых цэнтралізаваных сродкаў звыш Дзяржаўнага плана, а таксама насельніцтвам за кошт уласных сродкаў і з данамогай дзяржаўнага крэдыту.

Вялікія капітальныя ўкладанні накіраваны ў будаўніцтва устаноў асветы, культуры і аховы здароўя.

Вынікі першага паўгоддзя постана года сямігодкі сведчаць аб новых поспехах у выкананні сямігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі і павышэнні матэрыяльнага дабрабыту савецкага народа.

УСЁ ДЛЯ ЧАЛАВЕКА

МАСКВА. Незвычайна выглядала ў апошнія дні памяшканне Беларускага настрэдаства пры Савеце Міністраў ССР. Уздоўж сцен — стэнды, а на іх шматлікія ўзоры тавараў народнага ўжытку, якія выраблены на прадпрыемствах Беларускага саўнаргаса і мясцовай прамысловасці рэспублікі. Тут — новыя тканіны і адзенне, абутак і трыкатаж, шклянны посуд і нарочныя гадзіннікі, тэлевізары і радыёпрыёмнікі, парасоны і дзіцячыя цацкі, мастацкая кераміка і фотаапараты, абрусы і накрывалы. Усяго не пералічыш. Паказаны сотні назваў.

Прайшло два гады з таго часу, як такі паказ быў упершыню арганізаваны ў Маскве. Многа зроблена за гэты час прадпрыемствамі Беларусі для пашырэння асартыменту і паліпавышэння якасці тавараў для насельніцтва.

Прыкметна павялічыўся выпуск тканін з прымессю хімічных валокнаў. Звыш 30 новых узораў па структуры, расфарбоўцы прапанавалі Мінскі камвольны, Мінскі і Гродзенскі тонкасуконныя камбінаты. Гэта тканіны з шэрці ў складанні з дайсанам і вісказам, капронам і вісказам і г. д. Многа на выстаўцы арыгінальных фасонаў касцюмаў, паліто з гэтых тканін, нашытых па новай тэхналогіі. Вялікім дасягненнем Мінскага камбіната з'яўляецца асваенне выпуску тканін з самай тонкай пражы. Вылучаецца па афармленню і якасці навінак фабрыкі «Прагрэс» — трыкатажнае палатно «аджэрсі», Вельмі прыкметна па расфарбоўцы і фасонам плашчы і паліто з сучаснай воданепранікальнай тканіны, першыя ўзоры вырабаў дзіцячага асартыменту з нятаканых тканін, жаночыя сукенкі з аб'ёмнай пражы.

Шмат навінак паказалі і прадпрыемствы абутковай, шкляннай, радыётэхнічнай, прыборабудавальнай, лясной, кандытарскай і кансервавай прамысловасці.

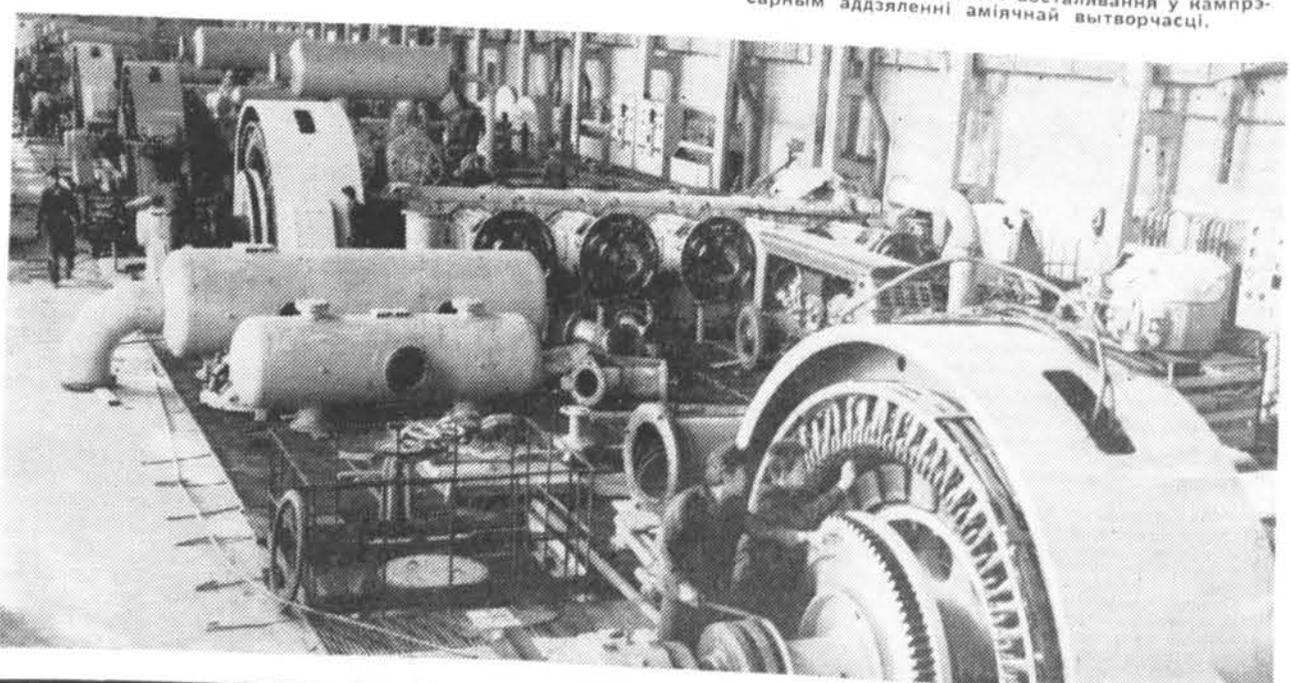
Хроніка

- Беларусь выконвае стаўцы машын і абсталявання для многіх прадпрыемстваў Польшчы, якія будуцца пры тэхнічнай дапамозе Савета Саюза. З Беларусі ў Польшчу накіроўваюцца: металарэжучыя станкі, дарожнабудаўнічыя машыны, радыётэхнічныя, электравымяральныя прыборы, гадзіннікі і многія іншыя тавары.
- Калектыў мостабудавнікоў чыгуны Абакан — Тайшет праклаў апошнія пралётныя збудаванні маста праз Сейбу. Па ім пайшлі паязды
- Пачалася рэканструкцыя аднаго з самых буйных адэскіх курортаў — Аркадзіі. Колькасць месцаў у яе здраўніцах павялічыцца ўдвая. Тут будзе пабудавана буйнейшая на Чорным моры вадагразелячэбніца з зімовым плавальным басейнам.
- Яшчэ адзін, чацвёрты па ліку, электралінейны цэх Іркуцкага алюмініевага завода даў метал. Цяпер у юным горадзе Шэлехава завершана будаўніцтва першай чаргі алюмініевага гіганта Усходняй Сібіры.

3 ФОТААПАРАТАМ ПА КРАІНЕ

Першыя сотні гектараў азімых убораў калгас «Беларусь» Маладзечанскага вытворчага ўпраўлення. Тут працуюць 4 самаходныя камбайны, дзве складаныя зернеачышчальныя машыны, зернесушыльнікі. Дзесяткі тон збожжа новага ўраджаю калгас накіраваў ужо на хлебнамбінат.

НА ЗДЫМКУ: уборка ўраджаю ў калгасе «Беларусь».

Недалёка ад Масквы, на Кашырскім шасэ, устаноўлен планат са стрэлкай «Маскоўскі консгазавы завод — усесаюзная ўдарная камсамольская будоўля». Тут на тэрыторыі дзеючага прадпрыемства ідзе будаўніцтва новых цэхаў і мантаж-абсталявання на адкрытых пляцоўках.

НА ЗДЫМКУ: мантаж абсталявання ў кампрсарным аддзяленні аміячнай вытворчасці.

Лішчы
ЗЕМЛЯКІ

ХОЧАЦЦА ПАБЫВАЦЬ НА РАДЗІМЕ

Паважаныя сябры з Таварыства!

Мая дачка вярнулася з вясёлай паездкі на радзіму сваіх бацькоў і цяпер не можа анімацыя ад захаплення і шматлікіх уражанняў. За кароткі час знаходжання ў сталіцы БССР — горадзе Мінску яна набыла, як працуючы на іх, пачуццёва і знаёмства з людзьмі, але ніколі не зробіў я.

Прывітанне ад мяне і май г. ЛАВКОВІЧ.

ША.

ВОЛГАБАЛТ—У СТРАІ!

У Савецкім Саюзе закончана будаўніцтва Волга-Балтыйскага суднаходнага канала даўжынёй 361 кіламетр, з уводам у дзеянне якога стварэцца адзіная глыбаваная транспартная сістэма ў еўрапейскай частцы краіны. Прадугледжана Праграмай КПСС, зацверджанай XXII з'ездам партыі.

Новая глыбаваная магістраль — Волга-Балтыйскі водны шлях да магчымасці арганізаваць беспера-

«ЛЯВОНІХА» ВЫХОДЗІЦЬ НА КІНААРЫТУ

Другое жыццё — на гэты раз на кінаэкран — набываюць героі п'есы «Лявоніха на арбіце» Беларускага драматурга Андрэя Макавіча. Стужка «Беларускіх» закончыла па сцэнар'ю аўтара п'есы вытворчасць каларнай кінакамеі «Радзімы бастыён». Фільм зняў у вярхатках для шырокаэкраннага і звычайнага экрану.

«Лявоніха на арбіце» была пастаўлена 129 тэатральнай краіны. Цяпер дзякуючы кінаэкрану з яе героімі зна-

ПОДЗВІГ НА ФРАНЦУЗСКОЙ З'ЯМЛІ

Вось ён перада мной, гэты сівы мужны чалавек, адзін з тых, аб кім па сённяшні дзень ходзяць легенды ў шахцёрскім гарадку Шамбо-Фажароль. Перада мной той «Віктар Каша» — партыйны мянушка Браніслава Казіміравіча Зузо, імя якога прыводзіла ў шаленства фашыстаў 20—23 год таму назад.

Браніслаў Казіміравіч Зузо дзесяці раз глядзеў прама ў халодныя вочы смерці. А цяпер, калі прайшоў столькі год, вельмі хвалюецца, усамінаючы баявыя сярбы, паказвае дзесяткі старых, выцвілых дакументаў, якія падвэрдаваюць мінулае...

Але пачнем па парадку. Чытаю, відэа, цікавіць, пры якіх абставінах ураджэнца вёскі Дайнава Вораўскага раёна Браніслаў Казіміравіч Зузо трапіў у Францыю.

горад сучаснай архітэктуры, горад новабудоваў, горад шчасця і святла. Нашы родныя, што жыліць у вёсцы, не прадуць больш кудзілае, не спляць вочы над кроснамі. У вольны час сядуць па радыё, глядзяць перадачы па тэлевізары, хоць і ў кіно.

Я думала лічэ сестрыца з іншымі турыстамі, якія павіталі на Радзіме, бачыліся з роднымі, знаёмліся з жывымі вёскамі. І я ўпэўнена, ім будзе што мне раскажаць.

Я чытаў у газетках «Русский голос» і «Голас Радзімы» аб тым, як сустракалі нашых турыстаў у СССР. Я веру, што было імяна так, як піша родная мяне газета «Голас Радзімы» і раскажаць павінаюцца там людзі.

Я і мая жонка вельмі шкадую, што не змоглі з'ездзіць на Радзіму разам са сваёй дачкой і знаёмымі. 51 год пражыў я ў вёсцы ад Радзімы, але ніколі не зробіў я.

Прывітанне ад мяне і май г. ЛАВКОВІЧ.

ША.

важную транспарціроўку важнейшых грузаў паміж портамі п'яці мораў — Веллага, Балтыйскага, Каспійскага, Чорнага і Азоўскага. Адрываюцца выдатныя перспектывы як для шырокага развіцця водных перавозак паміж важнейшымі значымімі раёнамі краіны, так і для прпуску замежных суднаў з Балтыйскага ў Чорнае і Каспійскае моры. Стварэцца таксама шырокая магчымасць для далейшага развіцця савецкага і замежнага турызму.

Фільм пастаўлен рэжысёрам Пятром Васілейскім. Аператар — Уладзімір Акула, другі аператар — Веніямін Арлоў. Мастак — Уладзімір Белавус.

У ролі Лявона дэбютаваў у кіно актёр Беларускага Акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы П. В. Кармынін. Ролу Лушкі выконвае заслужанага артыстка РСФСР О. М. Харкова.

(БЕЛТА).

29 год. У навакол'ях вёскаў з'явіліся аб'явы: «У Францыі патрабні рабочыя. Жадаючы паехаць каб стаць штрэйкбрэхерамі, — растлумачылі рабочыя. — А як нам быць? У нас ні сродкаў, нічога, — скажаў Браніслаў.

— Вам работу дадуць. Гаспадары плошчэ польскаму ўраду па 3 франкі ў дзень за кожнага чалавека. Вы павіны адправацца...

— Што, нас прадалі, як жывёлу? — абураліся жыхары Інтэрната.

— Так. Вас прадалі... — І мы бастуем, — дружна вырашылі хлопцы.

Умяшлася нават паліцыя, але дарэмна. Адміністрацыя нічога не заставалася, як зацвердзіць патрабаванні бастуючых.

Сялянскія хлопцы з Беларусі і Украіны сталі шахцёрамі і праз тыдзень амаль

ГОСЦЯ З ЭНСКЕДЭ

Калі мы даведаліся, што ў Мінск прыехала група галандскіх турыстаў, сярод якіх ёсць і нашы суайчыннікі, паспыхаліся ў гасцінцу «Мінск». Супрацоўнікі Беларускага аздзілення «Інтуріст» правалі нас у пакой № 633, дзе спынілася Марта Тамчук-Лепінг. У нумары яна была не адна. На спатканне з ёй прыехалі з роднай вёскі брат Іван, сястра Ірына, сяброўка дзяцінства Вара Сеарафіноў.

Марта — прывабная маладая жанчына, вясёлая і гаваркая. Шаснацігадовымі дзецьмі чаці яе і Вара вывелі з мурочкі з вёскі Галіна Воля на Вальшычынне на катаржыны работы ў Германію. Фашысты пачалі юнакоў і дзяўчат капаць акапы, а потым пагарзілі ў зшалоні і павесілі, нават не даўшы магчымасці развітацца з роднымі.

У Германіі, а потым у Галандыі іх прымушвалі пад бамбёжкамі рамантаваць чыгунку. Кожную хвіліну ім пагражала смерць, але яшчэ страшней быў пастаянны голод. На палях дзяўчаты збіралі памёрзлы бульбу, капусту, брукву і елі іх сырымі. Ніколі не забудуць яны добрату простых галандскіх жанчын, якія тайна ад канвойных прынеслі ім бітоны з супам, кавалкі хлеба.

У час адной з бамбёжак зшалон быў разбіты. Вара і Марта згубілі адна адну. Калі скончылася вайна, Вара апынулася ў савецкай зоне акупацыі і змогла вярнуцца на Радзіму. Яе прыезд у родную вёску быў нечаканасцю: усе лічылі, што дзяўчаты даўно загінулі. Аб далейшым лёсе Марты Вара нічога не магла раскажаць.

А хворую Марту падобраў адна галандская сям'я. Амаль паўгода яе лячылі і дглядалі, як родную дачку. І цяпер з гэтай сям'ёй у Марты захоўваюцца самыя цёплыя, самыя сардэчныя адносіны. Імяна ў гэты час сустрапа яна сваёго будучага мужа — рабочага тэкстыльнай фабрыкі ў Энскедзе. Марта засталася ў Галандыі. Я яе добрая дружная сяма. Жыве праходзіць у клопатах аб мужы і дачцы Анеке. Але, жывучы на чужыне, Мар-

та ніколі не забывае родную зямлю, сваё сяло. Увесь час яна падтрымлівае сувязь з землякамі ў Галандыі, другі раз прыязджае па турысцкай пучцеўцы ў Савецкі Саюз.

Мы пытаемся, як спадабаўся ёй Мінск, што цікавае для сябе яна тут убачыла.

— О, Мінск мне вельмі падабаецца. Ён такі сучасны, прыгожы, новы. Многа святла і зеляніны. Падабаюцца мне і мінчане. Яны вельмі жыццерадасныя, усё вельмі добра арганізавана. Абышай я многа магазінаў. У іх усюго поўна, таксама як і ў Галандыі.

— А якое ваша ўражанне ад сустрэчы з роднымі?

— Маю радасць цяжка перадаць словамі. Усе сваё жыццё ў роднай вёсцы, працуючы ў калгасе. Расказваюць, што добра зарабляюць, ні ў чым не ведаючы нястачы. У Кіеве, куды я паеду пасля Мінска, мяне чакаюць новыя радасныя сустрэчы.

Д. ЧАРКАСАВА, С. КЛІМКОВІЧ.

усе ўступілі ў прафсаюз.

Работа ў забойня, але заробкі параўнальна нізкія. Прыехаў жонка з сынамі, уладкаваліся на кватэру. У 1936 годзе Зузо падаў заяву аб прыёме яго ў члены Камуністычнай партыі Францыі. Як інашэлем Браніслаў Казіміравіч не змог афіцыйна знаходзіцца ў партыі, бо яго адразу ж польскія ўлады адкінулі б і аддалі пад суд. Але французскія камуністы прынялі яго ў свае рады, толькі членства ў КПФ было нелегальным.

У 1939 годзе Чырвоная Армія вызваліла заходнія вобласці Беларусі і Украіны. Браніслаў Казіміравіч, як і іншыя яго землякі, пачаў хадзіць на заробкі на радзіму. Але хутка фашысцкія палчышчы акупіравалі Францыю.

З першых жа дзён акупацыі жыхары Шамбо-Фажароля адуцлі нямецкі парадкі. Быў уварожаны камандзір час. З 9 гадзін вечара па вуліцах раз'язджалі браневыя, хадзілі вартавы мясцовыя паліцыі і эсэсаўскія нараты. Калі сустракалі каго-небудзь на вуліцы — растэрывалі на месцы. Пачаліся масавыя рэпрэсіі супраць камуністаў. Камуністы ішлі ў ляс, у горы, арганізавалі партызанскія групы. Працавала і партызанская падполле. Аб тым, што Браніслаў Зузо быў членам КПФ, мала хто ведаў, і яго пакінулі на падпольнай рабоце.

НАПЯРЭАДНІ ВАЛІКАГА

З'явіўся — 20-годдзя вызвалення Беларусі ад гітлераўскіх захопнікаў — радасныя атрымала вельмі дзіўнае пісьмо. Нейкі «беларуско-амерыканскі камітэт вятэранаў» у Нью-Йорку запрасіў нас сузяць удзел у адзначэнні дня Беларускага жаўнера з нагоды 20-годдзя стварэння Беларускага вайсковых сіл — Беларускай краёвай абароны.

Мы «разубіліся»: што рабіць? Заставіцца ў святочнай, адбудаванай сталіцы Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і разам з усім народам адзначыць дзень вызвалення Мінска ці ехаць у Нью-Йорк і «шчыльнымі радамі» разам з «бжасымі» адзначыць дзень іх уцекаў з Мінска з гітлераўцамі, якім яны дапамагалі думашы беларускі народ?

Мы пачалі разважаць, каб прыняць правільнае і дэмакратычнае рашэнне. Няхай аб гэтым разнажаных даведваюцца і нашы чытачы...

Пастаўлены гітлераўцамі прэзідэнт так званай Цэнтральнай Беларускай рады б сакавіка 1944 года пад дэюткоў генерала войск СС фон Готберга напісаў «мабілізацыйны загад». Згодна з гэтым загадам

усе мужчыны ў 1924 год павіны былі з'явіцца на мабілізацыйны пункт, а хто не з'явіўся ў час, будзе разглядацца як здраднік і падлягае пакаранню надзвычайным судам — карай смерці». Па думцы таго ж «прэзідэнта»,

Такім чынам, больш чым паўтара мільёна беларускіх сям'ёў і дачок са зброй у руках змагаліся супраць гітлераўскіх захопнікаў. Было б хіба незмаганым скадзіць гэтую лічбу з рахунку і паехаць да тых, якіх па прызначэнню нават самага «спрэзідэнта» было мала.

За гэты змаганні з гітлераўцамі беларускія сям'і і дачкі забілі і паранілі 500 тысяч салдат афіцэраў, падарвалі 11 тысяч варажых зшалонаў са зброй, танкамі і г. д., разграмілі 948 гітлераўскіх штабаў і гарнізонаў. Можна б было недэмакратычна скадзіць з рахунку такі ўклад ў справу перамогі ўсіх народаў над гітлераўскімі варварамі?

А які ж уклад у змаганне з гітлераўцамі ўнеслі «ветэраны», якія запрашаюць нас у Нью-Йорк? Дзе той гітлераўскі атрал, які яны разграмілі? Дзе тыя людзі, якім яны дапамагалі, уратавалі ад смерці? Дзе тыя лясны, зямлянкі, у якіх знаходзіліся «бжаскія»? І дзе тыя традыцыі, якіх яны з'яўляюцца ветэранамі?

Нас пакуль што вядома, што ўсім іх заслуга ў тым, што яны «знішчалі» нямецкі харчы, і то нарабаваныя гітлераўцамі ў Беларусі і іншых акупіраваных краінах.

Але не будзем спыняцца на гэтым. «Заслугі» «бжаскіх» добра ведаюць людзі, якім давялося ў час гітлераўскай акупацыі з імі сустракацца. Уявім сабе, што прыездзе мы ў Нью-Йорк, апрашам «цімны касцюм, белую шапку, цёмны крават і цёмна-сінюю фуражарку» і пойдзем на тую «імпрэзу». Што мы там убачым новага? Што

Добрушскі сельскі Камітэт ЛКСМБ атрымаў ад Чэхаславацкага Саюза Малады вымыслі ўручэння яго лепшым працоўным земляробчым калектывам. Ён вылучыў і ўручаецца лепшымі на камсамольскай арганізацыі. У гэтым годзе вылучыў камсамольцам роў уручэння сельсаветаў «Беларусь».

на разлі гітлераўцаў пагань, змагаліся на фронце і ў тыле ворага. Больш мільёна беларусаў было ў Савецкай Арміі, 440 тысяч знаходзіліся ў партызанскіх атрадах і падполлі. 400 тысяч беларусаў складалі рэзерв партызанскіх атрадаў.

Такім чынам, больш чым паўтара мільёна беларускіх сям'ёў і дачок са зброй у руках змагаліся супраць гітлераўскіх захопнікаў. Было б хіба незмаганым скадзіць гэтую лічбу з рахунку і паехаць да тых, якіх па прызначэнню нават самага «спрэзідэнта» было мала.

За гэты змаганні з гітлераўцамі беларускія сям'і і дачкі забілі і паранілі 500 тысяч салдат афіцэраў, падарвалі 11 тысяч варажых зшалонаў са зброй, танкамі і г. д., разграмілі 948 гітлераўскіх штабаў і гарнізонаў. Можна б было недэмакратычна скадзіць з рахунку такі ўклад ў справу перамогі ўсіх народаў над гітлераўскімі варварамі?

А які ж уклад у змаганне з гітлераўцамі ўнеслі «ветэраны», якія запрашаюць нас у Нью-Йорк? Дзе той гітлераўскі атрал, які яны разграмілі? Дзе тыя людзі, якім яны дапамагалі, уратавалі ад смерці? Дзе тыя лясны, зямлянкі, у якіх знаходзіліся «бжаскія»? І дзе тыя традыцыі, якіх яны з'яўляюцца ветэранамі?

Нас пакуль што вядома, што ўсім іх заслуга ў тым, што яны «знішчалі» нямецкі харчы, і то нарабаваныя гітлераўцамі ў Беларусі і іншых акупіраваных краінах.

Але не будзем спыняцца на гэтым. «Заслугі» «бжаскіх» добра ведаюць людзі, якім давялося ў час гітлераўскай акупацыі з імі сустракацца. Уявім сабе, што прыездзе мы ў Нью-Йорк, апрашам «цімны касцюм, белую шапку, цёмны крават і цёмна-сінюю фуражарку» і пойдзем на тую «імпрэзу». Што мы там убачым новага? Што

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

— Ты хто? Адкуль па-руску ведаеш? — спыталі яны.

— Землякі! — ляпаючы іх па плячы, заўважыў Зузо. — Зойдзем у месца, я тут ведаю адно цхае кэфэ, там пагаворым, — прапанаваў Зузо. — па іхляныцы віна вып'ем.

Згадзіліся. Зайшлі ў кафе, дзе гаспадыня была свая. Яна пакінула іх ў асобным пакоі. Выпілі, разгаварыліся.

Салдаты незадаволены сваім становішчам, ім сорамна, што яны апынуліся на другім б'ю. Браніслаў зрадумеў: можна!

— Хлопцы, — звярнуўся ён, — у мяне ёсць многа грошай. Але мой дом разабілі. Мне трэба нешта купіць. Вы дапаможаце?

— Калі ласка, зямляк, — згадзіліся салдаты, — мы можама колькі хочаш даставіць бялізны, абмундзіравання.

— Добра. Дамовіліся аб цане на прасціны.

— А вы, хлопцы, не змагілі б прадаць мне яшчэ дзве рочы? Цана добрая. Адна — 3 тысячы франкаў, другая — 5 тысяч, — спытаў Зузо.

Цана магічна падзейнічала, салдаты пераглынулі і цыца пацкавіліся: што трэба?

— Паставай — 3 тысячы, аўтамат — 5 тысяч, — скажаў Зузо.

— Дзякуй табе?

— Гэта няважна. Ваш тавар — мае грошы. Ну? — 3 паставай.

— Наша ўмова, — выступіў наперад лейтэнант, — мы

на разлі гітлераўцаў пагань, змагаліся на фронце і ў тыле ворага. Больш мільёна беларусаў было ў Савецкай Арміі, 440 тысяч знаходзіліся ў партызанскіх атрадах і падполлі. 400 тысяч беларусаў складалі рэзерв партызанскіх атрадаў.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

— Ты хто? Адкуль па-руску ведаеш? — спыталі яны.

— Землякі! — ляпаючы іх па плячы, заўважыў Зузо. — Зойдзем у месца, я тут ведаю адно цхае кэфэ, там пагаворым, — прапанаваў Зузо. — па іхляныцы віна вып'ем.

Згадзіліся. Зайшлі ў кафе, дзе гаспадыня была свая. Яна пакінула іх ў асобным пакоі. Выпілі, разгаварыліся.

Салдаты незадаволены сваім становішчам, ім сорамна, што яны апынуліся на другім б'ю. Браніслаў зрадумеў: можна!

— Хлопцы, — звярнуўся ён, — у мяне ёсць многа грошай. Але мой дом разабілі. Мне трэба нешта купіць. Вы дапаможаце?

— Калі ласка, зямляк, — згадзіліся салдаты, — мы можама колькі хочаш даставіць бялізны, абмундзіравання.

— Добра. Дамовіліся аб цане на прасціны.

— А вы, хлопцы, не змагілі б прадаць мне яшчэ дзве рочы? Цана добрая. Адна — 3 тысячы франкаў, другая — 5 тысяч, — спытаў Зузо.

Цана магічна падзейнічала, салдаты пераглынулі і цыца пацкавіліся: што трэба?

— Паставай — 3 тысячы, аўтамат — 5 тысяч, — скажаў Зузо.

— Дзякуй табе?

— Гэта няважна. Ваш тавар — мае грошы. Ну? — 3 паставай.

— Наша ўмова, — выступіў наперад лейтэнант, — мы

«Дэкаў» НА «ЗАПРАСІНЫ»

Такім чынам, больш чым паўтара мільёна беларускіх сям'ёў і дачок са зброй у руках змагаліся супраць гітлераўскіх захопнікаў. Было б хіба незмаганым скадзіць гэтую лічбу з рахунку і паехаць да тых, якіх па прызначэнню нават самага «спрэзідэнта» было мала.

За гэты змаганні з гітлераўцамі беларускія сям'і і дачкі забілі і паранілі 500 тысяч салдат афіцэраў, падарвалі 11 тысяч варажых зшалонаў са зброй, танкамі і г. д., разграмілі 948 гітлераўскіх штабаў і гарнізонаў. Можна б было недэмакратычна скадзіць з рахунку такі ўклад ў справу перамогі ўсіх народаў над гітлераўскімі варварамі?

А які ж уклад у змаганне з гітлераўцамі ўнеслі «ветэраны», якія запрашаюць нас у Нью-Йорк? Дзе той гітлераўскі атрал, які яны разграмілі? Дзе тыя людзі, якім яны дапамагалі, уратавалі ад смерці? Дзе тыя лясны, зямлянкі, у якіх знаходзіліся «бжаскія»? І дзе тыя традыцыі, якіх яны з'яўляюцца ветэранамі?

Нас пакуль што вядома, што ўсім іх заслуга ў тым, што яны «знішчалі» нямецкі харчы, і то нарабаваныя гітлераўцамі ў Беларусі і іншых акупіраваных краінах.

Але не будзем спыняцца на гэтым. «Заслугі» «бжаскіх» добра ведаюць людзі, якім давялося ў час гітлераўскай акупацыі з імі сустракацца. Уявім сабе, што прыездзе мы ў Нью-Йорк, апрашам «цімны касцюм, белую шапку, цёмны крават і цёмна-сінюю фуражарку» і пойдзем на тую «імпрэзу». Што мы там убачым новага? Што

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

Я ЗДЗІУЛЯЎСЯ НА КОЖНЫМ КРОКУ

Сваю родную вёску Спораву апошні раз я бачыў у 1930 годзе. Яна, як і ўсё Брэсцкая вобласць, лічылася тады польскай тэрыторыяй. Нягледзячы на тое, што яна была ў складзе Беларускага Саюза, трохі чытаў аб ім. Але гэтага было мала. Цягнула дамоў, хацелася ўсё паглядзець сваімі ўласнымі вачыма.

У 1958 годзе з групай амерыканскіх турыстаў у прыехалі ў Расію. 10 дзён мы былі ў Мінску і Маскве, паглядзелі гарады, павіталі ў Маўзэля Леніна. У Мінску я сустрэўся са сваімі роднымі. Іх у мяне стала многа, бо сыны пажаніліся, дачка выйшла замуж, у мяне і ўнукаў ужо німа. Расказвалі яны мне аб сабе, аб сваіх справах. І вельмі хацелася мне прыехаць у родную вёску, паглядзець яе вачыма.

Нарэшце мае запавятыя мры ажыццявіліся. На цэлых два месяцы я прыехаў у Спораву. На кожным кроку я здзіўляўся. Такага я не чакаў. Наша ж вёска была самай нізкай, самай глухой у Бярэзавскім раёне. Мала хто з нас бачыў поезд, грамадзе нас не вучылі, за знішчальнай прайшай свету не бачылі.

Цяпер ад райцэнтра ў Спораву я прыехаў аўтобусам, які рэгулярна курсірае паміж Бярэзай і нашай вёскай. Тэлефонная сувязь, бібліятэка, медпункт, школа-васьмігодка, радзіе — нічога гэтага не было тады і ў паміне. Побач з вёскай будыцца вялікая электрастанцыя.

Жывучы мае землякі цяпер добра, зажиточны. Мне раскажвалі, што ў час вайны немцы разабілі Спораву, спалілі яго ўшчэнт. А цяпер дамы ў Спораве стаяць добрыя, чарпалы, шырфам, гонтам крытыя. Добрая мэбля ў кватэрах. А колькі матачыкляў! Выйдзеш на бераг Споравускага возера і здзіўляешся. Выстралісе лодкі — ізіла фалтыялі. І не з вёскамі, а матарыя.

У адзенні яшчэ большыя змены. Саматканана не ўбачыш. Працуюць цяпер мае землякі ў саўгасе «Белаэзерскі». Назва ад суседняга Веллага возера паходзіць. Зобачыў вырашчаныя спарушчаны, жыўце і чакан-кекікан гадуеця.

Упаўнены людзі ў Спораве ў сваім лёсе. Дзеці вучацца бясплатна ў школах і інстытутах.

Вось і мае дзеці ўсё пажаніліся, замуж павыходзілі. Старэйшы, Мікола, у роднай вёсцы паштавальна працуе. Жонка яго Алена — саўгасе. Сын Мікола, мой унук Міша, сямгодку скончыў, на курсах вучаўся, а цяпер пайшоў на Бярэзавскую ДРЭС.

Васіль у Вярэзе на панавным заводзе працуе. Зарабёе добра. Ніна, жонка Васіля, настаўніца ў Ляхонках. Другое іх дзяцей у школу ходзіць.

Ліда і Югенія працуюць ў саўгасе. Толькі ў Ліды муж на вайне загінуў. Але не прапала яна. Людзі дынамічны, Савецкая ўлада ў бізде не пакінула. Добра Ліда жыць. За яе не бачыць бачкоўскае срэча.

І такое жыццё я бачыў не толькі ў Спораве. Усюды ў майб роднай Беларусі людзі спакійныя, шчаслівыя, вясёлыя, упушчаны ў заўрашнім дні. Тое, чаго я шукаў у 1930 годзе ў Амерыцы, убачыў цяпер на Радзіме!

І мне бялюча таму, што ўсё гэтыя гады я быў удалены ад родных і сяброў, што шчасце аказалася не там, дзе шукаў яго.

А. Б. ЗІНЕВІЧ.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул. Лупейкі.

у пінскіх балотах (здымак часоў Вялікай Айчыннай вайны). Фота Ул

Фота І. Змітровіча.

Разам з брацімі польскім народам 20-ю гадавіну Польскай Народнай Рэспублікі шырока адзначаюць працоўныя нашай краіны. У сувязі са знамянальнай датай у Беларусі з 23 па 29 ліпеня праводзяцца дні польскай культуры. У рэспубліку прыехала дэлегацыя Таварыства польска-савецкай дружбы. Госці з Польшчы наведваюць Мінск, Брэст, Гродна, Гомель, Магілёў, Навагрудчыну. У кінатэатры «Мір» адкрыўся фестываль польскіх фільмаў.

НА ЗДЫМКУ: (злева направа) старшыня праўлення беларускага літаратурнага аб'яднання «Белавежа» ў Польшчы пісьменнік Аляксандр Баршчэўскі, сакратар галоўнага ўпраўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку Уладзімір Юзвік, намеснік рэдактара беларускага штотыднёвіка «Ніва» ў Польшчы Міхаіл Хмілеўскі і народны артыст СССР Рыгор Шырма.

КІНАФЕСТЫВАЛЬ Польшкіх ФІЛЬМАЎ

Вялікую цікавасць грамадскасць сталіцы Беларусі праяўляе да мастацтва брацкага польскага народа. У кінатэатры «Мір» сабраліся сотні гледачоў на адкрыццё фестывалю польскіх фільмаў.

Присутныя цёпла сустрэлі ўвядзенне ў зале членаў дэлегацыі Таварыства польска-савецкай дружбы Міхаіла Гадзешкага, Алены Заторскай, Яна Скробіша, а таксама прыбыўшых у Мінск дзеячоў польскага кіно — сцэнарыста і рэжысёра Тадэуша Хмялеўскага, кінаактрысу Еву Кшыжэўску, Люцыну Вінніцку, кінаакцёра Леха Скалімоўскага, старшага саветніка Галоўнага ўпраўлення кінематаграфіі ПНР Леха Баха.

Гасцей сардэчна вітаў старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па кінематаграфіі Б. В. Паўлёнак.

Да прысутных звярнуліся дзеячы кінематаграфіі брацкай краіны Тадэуш Хмялеўскі, Лех Скалімоўскі і Люцына Вінніцка. Яны дзякавалі за цёплыя словы і выказалі ўпэўненасць, што фестываль будзе садзейнічаць далейшаму ўмацаванню брацкай дружбы савецкага і польскага народаў.

Затым адбыўся прагляд фільма «Канец нашага свету». У час фестывалю мінчане прагледзелі таксама фільмы «Як быць каханай», «Дзе генерал?», «Пасажырка», «Жонка для аўстралійца».

З вялікім поспехам прайшлі ў Мінску выступленні Дзяржаўнага народнага ансамбля песні і танца Польскай Народнай Рэспублікі «Шлёнска».

НА ЗДЫМКУ: «Кранавян» і «Паланез» у выкананні артыстаў «Шлёнска».

Фота Ул. Круна.

ТЭАТРАЛЬНЫ АГЛЯД

Тэатр толькі тады выконвае сваё прызначэнне, калі ён з'яўляецца ўладаром пачуццяў і думак сучаснікаў, калі ён стварае сцэнічны летапіс сваёй эпохі.

Давайце глянем на два дзесяцігоддзі, што мінулі з дня вызвалення Беларусі ад фашысцкага нахэцця. Як адлюстравалі сцэнічны летапіс жыцця народа на гэтым гістарычным праемежку часу?

Першае, што хочацца адразу ж прыгадаць, гэта спектакль, які ішоў на сцэне Віцебскага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, — камедыя Кастуся Губарэвіча і Іосіфа Дорскага «Алазанская даліна». У ёй найбольш яскрава вывяліся думкі і адчуванні людзей, якія толькі што скончылі вайну і пачыналі будаваць на зруйнаваных месцах новае жыццё. У пастаноўцы, здзейсненай рэжысёрам Мікалаем Міцкевічам, была надзіва светлая, мажорная атмасфера. Яна была праясненая жыццесцвярдзальнай марай аб пераўтварэнні Беларусі ў квітнеючы, багаты край. І гэтай мары не замінала ўсведамленне нялёгкай рэчаіснасці. А рэчаіснасць была такая: каб неяк пачаставаць на развітанне двух салдат, калгаснік дзед Нупрэй (яго цудоўна іграў народны артыст СССР Аляксандр Ільінскі) зарэзаў апошняга на ўсю вёску пёўна. Апошні певень! І яго — пад нож... У імя перамогі.

А побач з «Алазанскай далінай» прыгадваецца і другі спектакль — танальнасцю амаль што трагедыяй, на якім глядач перажываў глыбокі боль ад страт, панесеных у жудаснай вайне. На сцэне Акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы — п'еса Аркадзя Маўзона «Канстанцін Заслонаў». Яна пабудавана на жыццёвых фактах. Яе героі — удзельнікі Аршанскага падполля, партызаны з брыгады легендарнага Заслонава.

У пастаноўцы, ажыццёўленай народным артыстам рэспублікі Кастусём Саннікавым, была раскрыта героіка змагання, палымяны патрыятызм і самаахварнасць беларусаў у справе вызвалення сваёй Радзімы. Асабліва высокім дасягненнем сцэнічнага мастацтва быў вобраз самога Заслонава ў выкананні народнага артыста Саюза ССР Барыса Платонава. Ён быў і велічны і просты. У вачах яго праменьні любоў да чалавека і сум усведамлення непазбежнасці ахвар. Ён быў разважлівым стратэгам і рызыкоўным дыверсантам, летуценнікам і рашучым камандзірам. Заслонаўцы, якія прыязджалі з Оршы на гэтую пастаноўку, зачаравана паўтаралі, глядзячы на сцэну: «Наш дзядзя Косця». У вобразе сцэнічнага героя яны пазналі свайго, жывага камандзіра, які загінуў

у баі. І разам з тым артыст стварыў мастацкі вобраз, тып, далёкі ад авантурнага героя, якія часта з'яўляліся ў ваенных творах тых часоў.

Сярод спектакляў аб гераізме беларускага народа, праяўленым у вызваленчай барацьбе, нельга абмінуць і драму Алеся Кучара «Гэта было ў Мінску», таксама пабудаваную на гістарычных фактах забойства гаўляйтэра Прыбалтыкі і Беларусі фон Кубэ (яна ішла на сцэне Акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы).

А ў Брэсце у абласным тэатры імя ЛКСМБ, да гэтага часу не сыходзіць са сцэны гераічная драма Кастуся Губарэвіча «Брэсцкая крэпасць». Сёння ўвесь свет ведае пра брэсцкі гарнізон, які ў першы месяц вайны праявіў цуды гераізму, ператварыўшы старою крэпасцю ў цытадель неўміручай славы. П'еса Губарэвіча была пастаўлена таксама ў Акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы, у Дзяржаўным рускім тэатры імя Максіма Горкага.

Па-мастацку асэнсоўваючы гераічныя падзеі, тэатр у той жа час звяртаўся да новых тэм, якія дыктаваліся жыццём народа. Тут можна прыгадаць сярод найбольш прыкметных п'есу Вячаслава Палескага «Песня нашых сэрцаў» у Мінскім тэатры рускай драмы або камедыю Кандрата Крапівы «Пяюць жаваранкі» на купалаўскай сцэне.

Уздым сучаснай тэмы ў беларускім тэатры пасля вайны пачынаецца з прыходу ў драматургію таленавітага і тэмпераментнага сатырыка-камедыёграфа Андрэя Макаёнка. Пасля не вельмі ўдалага дэбюта («На досвітку» ў Купалаўскім тэатры) ён выступае з дзёрзкай, смелай п'есай пад вельмі далікатнай назвай — «Выбачайце, калі ласка». Героі гэтай п'есы — Калібераў, Моцкін, Печкуроў — атрымаўшы сцэнічнае нараджэнне ў Купалаўскім тэатры, потым абыйшлі амаль што ўсе тэатры краіны. П'еса прываблівае да сябе непрымірым пафасам змагання супраць зла, увасобленага ў гэтых персанажах, зла ўсіх «калібраў» — і буйных, і дробных.

Андрэй Макаёнак прыйшоў у драматургію напярэдадні гістарычнага ў жыцці краіны XX з'езду КПСС. І яго з поўнай падставой можна лічыць свядомым песняром новай палітыкі, прадыктанай рашэннямі з'езду. Вітаючы пераўтварэнні, ён саркастычна, сакавіта высмейвае аджыўшыя з'явы.

Пасля XX з'езду КПСС у беларускай драматургіі пачаўся актыўны прыток новых, маладых сіл. Тэатры ставяць п'есы Васілеўскага, Раманава, Шамякіна, Мележа, Вольскага і Макаля, Гарулёва, Гутковіча і Казоўскай, Сцяфанскага, Козела.

ТВОРЧАЯ СПЕЛАСЦЬ

Закончыліся выступленні ў Маскве калектываў мастацкай самадзейнасці Беларусі. Амаль месяц на ВДНГ СССР і ў парках сталіцы гучалі беларуская музыка і песні ў выкананні лепшых самадзейных калектываў рэспублікі.

Перад масквічамі і гасцямі сталіцы выступалі дзіцячы ансамбль песні і танца Мінскага трактарнага завода, віцебскі ансамбль песні і танца «Малодосць», ансамбль песні і танца Палаца культуры прафсаюзаў Беларусі і яго дзіцячы ансамбль. У апошні тыдзень эстраднага пляцоўкі былі аддадзены ў карыстанне калектывам Гомельскай вобласці.

Ансамбль песні і танца Гомельскага палаца культуры чыгуначнікаў, узнагароджаны ў мінулым годзе дыпламам ВДНГ другой ступені, цяпер удастоен памятнага медалю і Ганаровай граматы. Узнагароджаны ганаровымі граматамі мастацкай кіраўнік ансамбля, народны артыст БССР А. А. Рыбальчанка, хормайстар і дырыжор М. А. Дзімант і дырэктар палаца культуры М. Н. Сімкоўскі.

— Цяжка вылучыць які-небудзь калектыв, — заявіла нам намеснік начальніка ўпраўлення культасветустаной Міністэрства культуры СССР Л. А. Данілава, — усе яны прадэманстравалі творчую спеласць, рост выканаўчага майстэрства. Мы бачылі іскрамётыныя, поўныя тэмпераменту беларускія танцы і слухалі задушэўныя песні беларускага народа, выкананыя з вялікай культурай. Выдатна выконваліся і творы брацкіх народаў Савецкага Саюза, сацыялістычных краін, рускіх і зарубежных класікаў. Заслугоўвае ўвагі пачын агітбрыгад Жлобінскага і Рагачоўскага дамоў культуры, у праграмах канцэртаў якіх вялікае месца займаюць мясцовыя падзеі і факты. Рэпертуар іх вызначаецца вялікай жанравай разнастайнасцю.

Пра творчасць кожнага з іх можна падрабязна і цікава расказаць. Спынімся на п'есах Івана Козела, бо ён — адна з найбольш цікавых фігур, як прадаўжальнік традыцыі фальклорнага тэатра. Іван Козел — вясковы настаўнік з Маладзечаншчыны. Ён добра ведае жыццё сялян былой Заходняй Беларусі, народныя звычаі, паданні і таленавіта пераплаўляе іх у форму традыцыйнай драмы. Такім быў першы яго твор, пастаўлены на сцэне Рэспубліканскага тэатра юнага гледача — «Папараць-кветка». Тая ж танальнасць адчуваецца і ў наступнай яго п'есе — «На хвалях Серабранкі», хаця яе падзеі, у адрозненне ад папярэдняй, больш блізкія да нашых дзён.

У размове аб пасляваеннай творчасці нашых тэатраў нельга абыйсці такія сапраўдныя шэдэўры, як «Паўлінка» Янкі Купалы на сцэне тэатра імя Янкі Купалы і «Несцерка» Віталія Вольскага ў тэатры Якуба Коласа.

За гэтыя гады з'явілася нямала твораў пра падзеі Вялікага Кастрычніка, і сярод іх найбольш таленавіты спектакль па п'есе Кастуся Губарэвіча «Галоўная стаўка» ў Магілёўскім абласным і Мінскім тэатры рускай драмы.

Дагэтуль мы вялі размову толькі пра творы беларускіх драматургаў. Карціна дасягненняў сцэнічнага мастацтва была б не поўнай, калі хоць некалькімі словамі не нагадаць аб класіцы на сцэне беларускіх тэатраў. Астроўскі, Чэхаў, Леў Талстой, Дастаеўскі... Майстры беларускай сцэны дасягнулі вышэйшых і ў авалоданні найскладанейшай драматургіяй Шэкспіра. Але хай пра гэта скажа дырэктар Каралеўскай Акадэміі сцэнічнага мастацтва ў Лондане Джон Фернал:

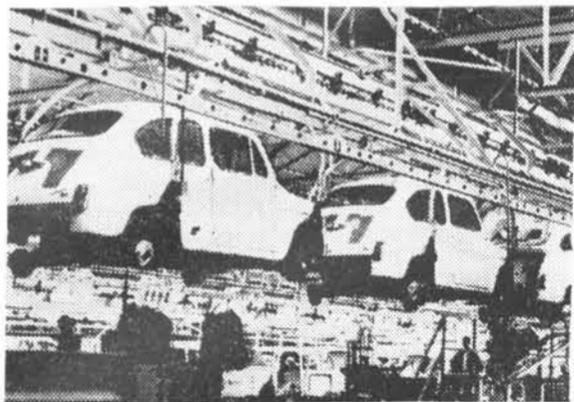
«У Англіі мы схільны сцвярджаць, што гэтую ролю немагчыма сыграць, бо ў ёй увасоблена занадта вялікая думка, якую чалавек бяссільны перадаць. За сваё жыццё я бачыў вельмі шмат каралёў Ліра і кожны раз быў расчараваны, за выключэннем двух выпадкаў, калі прыходзіў да вываду, што акцёр цалкам дасягнуў таго, чаго хацеў Шэкспір. Першы выладак — гэта калі Ліра іграў наш англійскі акцёр Дональд Вольфіт, а другі ў Мінску, дзе роль выконваў пан Кістаў».

Так гавораць пра дасягненні нашага тэатра патрабавальныя знаўцы сцэнічнага мастацтва 3-га мжч. І гэта не мсжа не выклікаць у нас зусім натуральнага гонару за дасягнутыя здабыткі ў развіцці тэатральнай культуры. Наш тэатр — і летапісец жыцця народнага, і ўладар народных дум, іх знаўца, і настаўнік, і дарачык.

Георгій КОЛАС

ДЛЯ УСЕАГУЛЬНАГА МІРУ

Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў накіраваў прэзідэнту Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі Гамалю Абдэль Насеру тэлеграму, у якой шле ўраду і дружалюбнаму народу ААР самыя сардэчныя пажаданні з выпадку нацыянальнага свята — Дня рэвалюцыі.

Сацыялістычная Федэратыўная Рэспубліка Югаславія. Зборна легнавых аўтамашын «Застава-600» на новым аўтамобільным заводзе «Црвена Застава» ў Крагуевацы. У бліжэйшы час за лік уводу ў строй новых аб'ектаў штогодны выпуск машын на заводзе павялічыцца з 32 тысяч да 80 тысяч.

СУПРАЦЬ ГОНКІ ЯДЗЕРНЫХ УЗБРАЕННЯЎ!

Японская грамадскасць адзначае дзесяцігоддзе руху за забарону ядзернай зброі. Як вядома, гэты рух пачаўся, як адпор японскага народа правядзенню амерыканскіх выпрабаванняў вадароднай бомбы ў раёне ціхаакіянскага атола Бікіні, калі ад асадкаў радыёактыўнага попелу пацярпела жаманда японскага рыбалоўнага судна «Фукурумару» № 5. Адзін з рыбакоў Аіці Кубаяма памёр ад прамянёвай хваробы.

У гэтых умовах Савецкі камітэт абароны міру, які выступае за супрацоўніцтва з усімі міралюбівымі краінамі, незалежна ад адрозненняў у іх палітычных і рэлігійных перакананнях, прыняў рашэнне накіраваць у Японію сваю дэлегацыю, якая прыме ўдзел у абедзвюх канферэнцыях, што склікаюцца японскімі прыхільнікамі міру. Савецкі камітэт абароны міру пры гэтым спадзяецца, што ў выніку супрацоўніцтва ўсіх людзей добрай волі Японіі разлад у радах японскіх барацьбітоў за мір будзе ліквідаваны.

АДЗІНАДУШНАЕ АДАБРЭННЕ

ГААГА. На сваім пасяджэнні галандскі сенат адзінадушна ратыфікаваў Маскоўскі дагавор аб частковай забароне ядзерных выпрабаванняў.

КАНФЕРЭНЦЫЯ ЗАКОНЧЫЛАСЯ

КАІР. 2-я Усеафрыканская канферэнцыя — асаблея кіраўнікоў незалежных афрыканскіх дзяржаў і ўрадаў закончыла сваю работу. Лідэры 33 краін Афрыкі абмеркавалі самыя надзённыя праблемы афрыканскага кантынента і прадэманстравалі сваю рашу-

часць лабіцца канчатковага вызвалення Афрыкі ад каланіялізму і згуртаваць свае рады ў барацьбе за сапраўдную незалежнасць.

ПАРАГВАЙСКІЯ ІНКВІЗІТАРЫ

ГАВАНА. У Парагваі пасля зверскіх катаванняў і некалькіх дзён няспынных допытаў у паліцэйскіх застенках па-зладзейску забіты кіраўнік рабочых, занятых на плантацыях цукровага трыснягу, Рауль Гарсетэ.

Як перадае з Мантэвідэо карэспандэнт агенцтва Прэнса Лаціна, у заяве парагвайскіх эмігрантаў, якія жывуць ва Уругваі, указваецца таксама, што гэтымі днямі ў камерах катаванняў дыктара Стрэснера загінулі сялянскія кіраўнікі Гаута Прыета.

ЗАЯВА ПРЭЗІДЭНТА Л. ДЖОНСАНА

ВАШЫНГТОН. Крывавыя падзеі на вуліцах Гарлема ў Нью-Йорку, якія прывялі да чалавечых ахвяр, усхвалявалі Злучаныя Штаты Амерыкі.

Прэзідэнт Ліндан Джонсан заявіў, што ўся краіна ўзрушана паведамленнямі аб сутычках і непарадках на вуліцах Нью-Йорка. Прэзідэнт выказаў гатоўнасць федэральных улад аказаць мэру Нью-Йорка ўсялякую дапамогу ў «аднаўленні парадку і законнасці», а таксама ў ліквідацыі бядотных сацыяльных умоў, якія нараджаюць адчай і непарадкі.

«Амерыканскія грамадзяне, — гаворыцца ў спецыяльнай заяве прэзідэнта ЗША, — маюць права на абарону свайго жыцця, незалежна ад таго, едуць яны па аўтастрадзе ў Джорджыі, па дарозе ў Місісіпі ці па вуліцы ў Нью-Йорку... Раз і назаўсёды трэба ясна заявіць, што насілле і беззаконнасць не могуць быць, не павінны быць і не будуць цярпімыя».

ЦЯПЛО ЛЮДСКІХ СЭРЦАЎ

Толя Ціханаў не чакаў, што на яго выступленне па радыё адгукнецца столькі людзей. Але напаткаўшае яго гора ўсхвалявала многіх.

— Яму няма яшчэ і 25,— прыйшоўшы на работу, гаварыла сяброўкам работніца камвольнага камбіната Галя Чумак.— У восьмым класе быў, калі, ратуючы позняй восенню тонучых у рэчцы жанчын, прастудзіўся. Іх выратаваў, а самога хвароба прыказала да пасцелі—ногі адняліся. Многа год лячыўся, цяпер знаходзіцца ў мінскім доме інвалідаў.

— Трэба абавязкова пазнаёміцца з ім,— вырашылі ўсе.

Спачатку, акрамя Галі, да Талі пайшлі Аня Берастовіч, Валя Агарак, Жана Крашэўская. А хутка яго лёс стаў бліжэй не толькі работніцам складальнага аддзела, але і ўсяго цэха. Юнак стаў членам іх калектыву. Ён ведаў і аб новых тканінах, выпускаў якіх асвоілі на прадпрыемстве, і аб машынах, якія выпрацоўваюць іх, і аб людзях, якія працуюць тут. Многія камвольшчыкі наведвалі Толю, а тыя, хто па якойсьці прычыне не змог зайсці, абавязкова цікавіліся, як ён жыве.

Вельмі часта ў гасцях у юнака бывае настаўніца Тамара Вячаславаўна Ніканава, навучэнцы школы рабочай моладзі № 11. Гэта Таліны шэфы. Часам заходзяць яны толькі на некалькі хвілін—прыносяць кнігі, часопісы, раскажуць аб апошніх навінах, а часцей засяджаюцца

падоўгу. Бо гэты цёмнавалосы юнак з аспляпальнай белаўзбай усмешкай і прамяністымі вачамі не толькі ўважлівы слухач. З ім вельмі цікава размаўляць. Ён захапляецца фатаграфіяй, многа і з задавальненнем чытае.

Неяк у пачатку новага года сябры з'явіліся з радаснай навіной:

— Сёння ў нас у школе вечар, мы прыйшлі за табой...

Гэта быў сапраўды незвычайна вясёлы вечар. І нават цяпер пры ўспаміне аб ім святлее і робіцца больш радасным твар Талі. А ў дні зімовых канікул сябры накіраваліся з Толям у трохдзённую пездку на яго радзіму ў вёску Ігнатаўку, што на Магілёўшчыне.

Сябры... Многа іх, душэўных, сардэчных, сустрэлася на Таліным шляху. Вось і Пеця Букліс, які жыве з ім у адным пакоі. Восем год ён не ўставаў з ложка. Майстэрства ўрачоў, велізарная сіла волі стварылі цуда. Невылічная хвароба была пераможана, і Пеця стаў хадзіць. Цяпер ён зусім здаровы, вучыцца ў паліграфічным вучылішчы.

— Галоўнае — вельмі хацець,— часта гаворыць ён Толю,— верыць.

Толя верыць. З дапамогай сяброў ён знаходзіць у сабе сілы не толькі для таго, каб спраўляцца са сваёй бядой, але і ўсяляць упэўненасць у выздаравленне і бадзёрасць у тых,

хто жыве побач з ім. Ды і не толькі ў іх. Вось што піша яму пенсіянерка Надзежда Канстанцінаўна з Брэста, добры Талін сябра, пісьмы ад якой не раз узнімалі ў яго настрой і заўсёды прыносілі яму радасць. «Дзякуй за добрае пісьмо. Я была кранута ім. Ты змог падтрымаць мяне. Я заўсёды з радасцю чытаю твае пісьмы. Яны пранікнулі цэльнай сяброўскага сэрца». Вось чаму многія з тых, хто перапісваецца з Толям, часта просяць у яго парады.

Пісьмы... Літаральна на другі дзень пасля перадачы прыслалі іх зусім незнаёмыя людзі. І не адно, не два, а адразу восем прыйшло. А цяпер, бывае, па некалькі дзесяткаў прыносіць іх паштальён для Ціханава. Піша моладзь, пішуць людзі старыя, якія ўжо самі многа перажылі. Розныя яны па зместу. Вось у 11-класнікаў Пагарэльцускай школы адбыўся дыспут аб шчасці. Адкрыўся музей Ул. І. Леніна, у якім вучні сустрэліся з людзьмі, што ведалі Ільіча, сустрэліся з ім. Каманда іх паспяхова выступіла на стралковых спаборніцтвах. І аб усім яны імкнуцца хутчэй і пад-

рабязней паведаміць Толю, каб і ён парадаваўся разам з імі, зрабіўся хоць бы звычайным удзельнікам падзей. З нецярплівацю чакае ён і пісьмы ад Ларысы Данілаўны Андрушэнкавай, педагога Віцебскай музычнай школы. Бо Толя таксама вельмі любіць музыку, добра грае на гармоніку.

Нядаўна Ларыса Данілаўна і яе муж былі ў Мінску. І асабістае знаёмства зрабіла гэту перапіску яшчэ больш жывой, значнай.

Адрасатаў і пісем вельмі многа. Яны прымушаюць Толю

здумвацца над пытаннямі, якія раней і ў галаву не прыходзілі. З імі нібы ўрываецца ў ціхі Талін пакой шматгалосы рытм прадпрыемстваў, на якіх працуюць іх аўтары, трывогі і радасці, якімі яны жывуць. Цеплыня людскіх сэрцаў сагравае хлопца, дапамагае стаць больш дужым і мужным.

— Як многа ў нас добрых людзей. Цяпер, калі з'явілася ў мяне столькі сяброў, я не так адчуваю сваю хваробу.— гаворыць Толя.— Побач з сябрамі мне нічога не страшна.

Л. ВОЛЬСКАЯ.

WE SAW SOVIET PEOPLE

Capitalist propaganda in Australia spreads all sorts of fables about the Soviet Union. These fables were dealt a crushing blow by the visit of 2,000 Russian whalers of the world's largest whaling fleet. Many of the local people, who know nothing of the achievements and moral behaviour of Soviet citizens, have never seen better behaved, finer physical specimens than these Russians, and have discovered that Soviet citizens are not the ogres Western propaganda would have them believe, but members of a society that is the most enlightened on this planet.

Sid Cushing

Melbourne, Australia

КРЫЛАТЫ ЛЁС

У сям'і Хрысці любілі музыку. Вечарамі ў доме, дзе расла дзяўчынка, часта можна было пачуць гукі баяна, скрыпкі, піяніна, акардыона. Не вярнуўшыся маленькай Хрысця, уважліва слухае Чайкоўскага, Глінку, Моцарта. Блакітныя вочкі гараць захапленнем, і забыла яна, што на каленях ляжыць цудоўная лялька. Раптам дзяўчынка перапыняе:

— Мама, і я хачу іграць...
Сцяпанія Пятроўна смяецца, наварочваецца да мужа—Канстанціна Восіпавіча:

— Пачакай, і праўда трэба ў канцэрт уключыць Хрысцю. Што ты, дачушка, будзеш іграць? Ага, Хрысця выканае «Жаваранак» Глінкі.

Ножкі трохгадовай Хрысці не дастаюць да педалаў, але яе гэта не бянтэжыць. Маленькія пальчыкі асырожна кранулі белыя клавішы. Пляўнальцеца музыка, Канстанцін Восіпавіч узмахвае смывком. Сярэбраны голас скрыпкі ўпятаецца ў мелодыю, уладарна вядзе за сабой. Шчокі Хрысці ружавеюць ад задавальнення.

Сцяпанія Пятроўна слухае дачку і не можа нарадавацца. Дзяўчынку з двух гадоў пацягнула да музыкі. Яшчэ тады ў яе праявіўся музычны талент. У тры гады яна імгненна

запамінала любыя мелодыі і на слых падбірае на піяніна.

Час ішоў. Хрысця захаплялася музыкой ўсё больш і больш. Яна здзіўляла ўсіх незвычайнай музычнай памяццю. Вось тады бацькі і заняліся яе тэарэтычнай адукацыяй. Дачка было два з паловай года, а яна ўжо выдатна адрознівала ўсе гукі клавіратуры ў межах першай актавы. А крыху пазней пачала добра чытаць ноты.

Бацька Хрысці, просты калгаснік, у той час паступае ў Беларускаю дзяржаўную кансерваторыю. Аднойчы ён раскажа пра музычныя здольнасці дачкі сваім настаўнікам, прафесарам.

— Чаго ж вы маўчалі? Тэрмінава прывядзіце да нас. Трэба абавязкова паслухаць!— захаляваліся тыя.

І вось Хрысця ў Мінску. Беларускае кампазітарскае музыканты, выкладчыкі застылі ад здзіўлення: у трохгадовай Хрысці быў выключны музычны талент.

Вельмі палюбіла Хрысцю народная артыстка СССР Ларыса Пампееўна Александровіч. Калі Канстанцін Восіпавіч з сям'ёй пераехаў у Мінск, выдатная спявачка стала вялікім сябрам дзяўчыны. У Хрысці цудоўныя ўмовы для вучобы.

Хрысцю выхоўвае Георгій Мікалаевіч Пятроў, дацэнт па класу фартэпіяна.

Нядаўна быў я ў гасцях у Хрысці Паплаўскай. Прыгожая дзяўчынка з бяздоннымі сінімі вачамі з захапленнем раскажвала мне аб сваім жыцці. Я ўжо да гэтага пабываў у адзінаццацігадовай музычнай школе, дзе бясплатна займаюцца сотні такіх жа, як і Хрысця, дзяцей. Выкладчыкі не маглі ёю нахваліцца. На рэспубліканскім конкурсе сярод навучэнцаў музычных школ Хрысця заняла першае месца за лепшае музычнае выкананне.

— Цяпер я займаюся ў дзесятым класе, — усхвалявана раскажвае Хрысця. — Пасля заканчэння музычнай школы буду паступаць у кансерваторыю.

Хрысця садзіцца за піяніна. Пальцы мякка кранаюцца клавішаў. Чароўныя гукі напўняюць пакой. Музыка расце, шыршыцца. Хрысця выконвала творы беларуса Дзмітрыя Шастаковіча, чьё імя абляцела ўвесь свет.

У пакой ціха ўвайшоў Канстанцін Восіпавіч. Моўчкі паціснуў мне руку, асырожна прысеў у крэсла і з гордасцю паглядзеў на дачку.

А. ШЛЕГ.

ДВА КОЛЕРЫ

Кожны раз,
Як на плошчы выходзяць
калоны,
Разгараецца неба святочнай
зары.—
Бачу сцяг свайго краю
Чырвона-зялёны,
Што ў сусор'і рэспублік
Світаннем гарыць.
Сярод многіх дзяржаўных
сцягоў
На зямлі ўсёй
Я пазнаю яго і ад дома ўдалі.
Два ў ім колеры
Самых прыгожых зліліся—
Колер сонца
І колер вяснянай зямлі.

Пагляджу на чырвоны —
Адразу згадаю
Кроў мільёнай байцоў,
Што праліта ў баях.
Уяўляецца мне,
Як салдат з майго краю
Сцяг, бы сонца праменні,
Ўздымаў на рэйхстаг.

Пагляджу на зялёны —
Усім сэрцам адчую,
Як шуміць над зямлёй
Разгаліністы бор,

Як у ранку сады
П'юць расу маладую,
Заглядзеўшыся ў ціхіх
люстры азёр.

Сцяг рэспублікі
Побач са сцягам дзяржавы,
Той, якую
Сам Ленін вялікі ствараў.
Па чырвоным колеру —
Колеру славы
Я на картах з маленства
Яе пазнаваў.

І сягоння, на працу ідучы
раніцою,
Я над Мінскам убачыў
Рэспублікі сцяг.
Мне здалося —
То неба гарыць над ракою,
Ярка макі зардзелі
Ў крамяных лугах.

Хай жа вечно гарыць
Колер светлы, чырвоны,
І заўсёды, усюды
На рэках, палях
Побач з ім у жыцці
Будзе колер зялёны,
Якім мірна цвіце
Дарагая зямля.

Пятро ПРЫХОДЗЬКА

ПЛАНЕТА ЗА ТЫДЗЕНЬ

МІКОЛА сядзіць на драўлянай прыступачцы танку сестрынаго дома і, пацягваючы груба скручаную папяросу, думае...

Мароз бярэцца моцны, тра-скачы. Студзенская ноч шыне высокая, безмясячная, неба ўсё ў зорах. Направа ад стадолы мёртвае снеговое поле ляжыць сляной паліной аж да чорнай стужкі лесу. За платамі ўсё іхная дарога. Разразаючы сугробы, яна празіраецца да чыгункі, дзе ў бункеры каля маста гнездзіцца нямецкая ахова. Ціша была б поўная, калі б не шум вяселля ў доме.

Небагатае гэта вяселле і нявяселае, хоць годзі ўжо амаль прытомныя ад вылітых у горла літраў самагону. З таго часу, як у гэтай цеснай хаціцы пасялілася тры сям'і, Мікола страціў веру і ў сябе, і ў мэтагаднасць сваёй працы. У першы год акупацыі, калі немцы дазволілі адкрыць у мястэчку беларускую школу, калі яны прабавалі іграць роль сбраў народа «Вайсрутэніі», Мікола, хоць і не верыў у шырасць нямецкай апекі, але і не траціў надзеі, што ўдасца ператрымаць. Ён таіў у сабе простую чалавечую думку, што вайна зменіць людзей, што пасля яе заканчэння можна будзе ўдыхнуць сапраўды свабодна — па-беларуску. Аж тут з Беластану прыйшлі першыя беларускія газеты і ў іх — вестка аб арганізацыі беларускіх узброеных сіл. Называліся яны «самааховай» і нібыта павінны былі служыць для аховы мясцовых вёсак ад «лясных банд». Ахоўнікаў гэтых была жменька, больш аб іх гаварылі, чым бачылі.

Мікола вучыў дзяцей у месціскавай школе і думаў толькі пра тое, каб выхаваньне у моладзі любоў да роднай мовы. Потым прыйшлі больш дакладныя весткі аб тым, як немцы разумеюць парадак, аб крыва-вых расправах з мясцовым насельніцтвам, якое не магло прывыкнуць да германскіх норм мыслення.

І пушча ажыла. Уключаная гітлераўскім дэкрэтам у склад імперыі, яна не хацела скарыцца і служыць фанабэрыстым чужынцам. Тым, хто спрабаваў уварвацца ў яе гушчары, рэдка ўдавалася выйсці жывымі — або яны, смартальна параненыя, заставаліся там назаўсёды, або вярталіся абдыраныя і напалоханыя, без асаблівай ахвоты да гэтай гульні ў хованкі. Але не трэба ўваходзіць у пашчу льва, каб адчуць яго драпежнасць. Пушча выпусціла гнеўныя пазуры. Па начах сталі гучаць глухія выбухі, а раніцай па вёсках ужо хадзіла навіна, што партызаны зноў пусцілі ў раку эшалон дальнабойных гармат. Чыгуначную лінію на дзесяткі кіламетраў спярэцілі шклеты спаленых вагонаў пад насыпам, перакруленыя дагары нагамі чорныя целы паравозаў, растружаныя аўтамашыны і гарматы.

Эўгеніуш Кабатц — сучасны польскі пісьменнік, у творчасці якога значнае месца займае беларуская тэма. Кабатц з'яўляецца і прапагандыстам беларускай літаратуры ў Польшчы — ён перакладае творы нашых пісьменнікаў. У прыватнасці, пераклаў апавесць Васіля Быкава «Трэцяя ракета».

Друкуем урывак з нізка беларускіх апавяданняў Эўгеніуша Кабатца.

Мікола не ўмешваўся ў гэтыя справы, хоць да яго ў хату часам заходзілі лясныя госці.

І запалалі зыркні, высокім полымем сухай стражкі Млікоўкі, Гарадзіска, Сухадолаў, агонь з'еў Грушкі, Бабянікі, Малы Кут. Толькі напалішы і рассыпанае каменне падмурка засталіся ад мазурскай вёскі. Адно вялікі абгарэлы сад, дзе лісце на дрэвах скруцілася ад спекі, паказваў месца, дзе стаяла некалі ў Будах Сцяпанавых хата. Некалькі дзесяткаў бліжэйшых да пушчы вёсак пайшло з дымам — немцы хацелі лішчыць партызанскую базу інфармацыі і забеспячэння.

Паклаўшы свой немудрачы

хоць пачыналася ўсё вельмі лагодна і дыскусійна.

— Паглядзі, Мікола, як абуджаецца свядомасць у тутэйшага народа, — гаварыў Костусь.

— Паглядзі, Костусь, як расце нянавісць да немцаў, — адказваў, надзімаючы свае поўныя вусны, Мікола.

— Я ведаю, што немцы робяць многа памылак. Але ў тым, што робіцца, ёсць многа і нашай віны. Я ведаю...

— Ты смаркач і ні храна не ведаеш, — умешваўся Сцяпан. — Ты думаеш, у нас няма вачэй.

— Не кажыце глупстваў, дзед! — ускідаўся Костусь. — У вас ёсць вочы і ўласны розум,

Мікола адкідае ў снег недакурак, які ўжо хапае за пальцы. Ісці ў хату не хочацца — і праз дзверы чуваць голасную сварку Сцяпана і Костуса. Але мароз спіскае скроні, пранікае пад кажух. Мікола яшчэ раз акідае позіркам цішыню заснежаных палёў і, удыхнуўшы ўсімi грудзьмі марознага паветра, уваходзіць у хату. У закурным пакоі, які не здолеюць асвятліць дзве газоўкі, за сталом, пазаліваным гарэлкай і поліўкай, тырчаць трохі нерэальныя фігуры, перахіліўшыся ў розныя бакі. Сцяпан хістаецца, як паян, і, адбіваючы кулаком рытм, аб'яўляе гасцям і ўсяму свету, што ён ініцыяў гэтым доме ён засноўвае партызанскі штаб і ў сувязі з гэтым рэвізуе на ўсёй вёсцы кавалерыйскіх коней.

— Ха-ха-ха, — рагоча надобрым, занадта гучным смехам Костусь. — Але ж немцы вас, дзедка, адным танкам, нібы клана...

— Брэшаш! — перапынае яго дзядок шырокім узмахам рукі, скідаючы пры гэтым са стала апарожненую бутэльку. — Брэшаш! Выбілі твайму Гітлярочку зубы пад Сталінградам, а хутка і наогул галаву скруцяць. І навесіць галавой уніз, бо сабачая смерць яму пісана.

— Бацька! — перасцерагаючы яго, крычыць гаспадыня. — Перастаньце!

Але Костусь ўжо заела. — Пабачым! — крычыць ён. — Пабачым, каму сабачы канец пісан!

З патайнай кішкі нізка ён выцягвае кароткі, зграбны пісталет і паліць у столь раз за разам, аж на стол сыплецца стары тын.

— Жыве Беларусь! — пскліны голас грубее ад хрыпаты. — Чуеце? Жыве Беларусь!

Сёй-той кінуў галавой і паспешна адказаў: «Жыве!» Напярэтым вачы Костуся выходзіць з цемры фігуру Міколы.

— А-а-а... Есць і бальшавік, — кідае ён зачэпліва. — Жыве Беларусь! Ты чуеш, Мікола?

Мікола не адказвае. На момант ён спыняе зрок на раскрытых вуснах Вольгі, потым, адварнуўшыся, павольна выходзіць у каморку. І чые за сабой грукат крэсла і крык Костуса:

— Мікола! Жыве Беларусь! Чуеш?

У каморы цёмна. Мікола падыходзіць да аkenна, а за ім, размахваючы пісталетам, няўзным крокам уваходзіць Костусь і зачыкае дзверы на зашпакі. Нехта стукіае кулакамі ў тоўстыя дошкі:

— Костусь! Костусь!

У кутку прачынаецца ў сваім ложкачку Паўлік і, нічога не разумеючы, здзіўленымі вочкамі пазірае на чорныя, крывыя цені. Костусь спыняецца на сярэдзіне каморкі.

— Жыве Беларусь! — хрыпіць ён.

«Заб'е, сабака», — думае Мікола і голасна кідае Костусю.

— Прэч адсюль!

— Эх ты, бальшавіцкае насенне, — гугнявіць Костусь, перакасіўшы твар. — Ты думаеш, я не ведаю, якой Беларусі ты хочаш? Думаеш, я не помню, хто за Саветамі пра калгас распяваў? Ты б тады ўласнага баяцку «раскулачыў», га? За Савецкую Беларусь, ты б на ўсю глотку крычаў: «Няхай жыве!» Га?

— Костусь! Мікола! — грымяць кулакамі ў дзверы.

Костусь з'едліва рагоча і паліць некалькі разоў на дзвярках. Паўлік пачынае плакаць. Нечэа цела па той бок абсоўнаецца на падлогу.

— Жыве Беларусь! — крычыць Костусь.

І тады здалёк, аднекуль з чыгункі, па пустых нівах раска-там гучыць рэха кароткіх выбухаў, а потым кулямётная стральба. Мікола ўдрыгнуў і прыслухаўся. Стральба маўчэе. Далёкі бляск на хвіліну азарае бляклым ружовым святлом замёрзлую шыбу і гасне разам з глухім, раскацістым рэхам выбуху. Заядла гаўкаюць аўтаматы. Мікола аблізвае куточкі вуснаў.

— Так, — не спынаючыся гаворыць ён Костусю. — Беларусь жыве. Ты чуеш?

Стральба гусее. Костусь нібы прытомнее, праводзіць дадошно па твары і грузна сядзе ў крэсла.

— Бандыты, — кідае ён некуды ў прастору.

— Партызаны, — адзваецца Мікола.

І бярэ на рукі заплаканага Паўліка.

Эўгеніуш КАБАТЦ.
Пераклаў з польскай
А. МАЖЭЙКА.

ВЯСЕЛЬНЫ ВЕЧАР

скарб на маленькую фурманку. Мікола з Вольгай і Паўлікам паехаў да сястры за чыгунку. Там ужо быў і яго бацька, стары Сцяпан, са старэйшым сынам і ўнучкамі. Зрабілася цесна, як зімой у аборы. Сям'я Міколы пасялілася ў каморцы з маленькім, як у турме, акенцам і халоднай падлогай. Сцяпан спаў на гары, старэйшы брат Міколы заняў кухню.

У пакоі існуліся гаспадары: сястра Міколы з мужам і дарослым сынам Костусем. Сем'я ладзіла б з сабой, каб не Костусь.

Цэлы год ён быў у Беластанку і вярнуўся ў вёску ў зялёным мундзіры, увесь напханы лозунгамі «беларускага камітэта». Ён расказваў аб прычыпах «першай у гісторыі» беларускай дзяржавы, нёс несусветную лухту пра «беларускага» паэта Міцкевіча, пра «беларускага» караля Ягайлу. Вітаўся ён гітлераўскім узмахам рукі і крыкам «Жыве Беларусь», выхваляўся, што ведае самога «прэзідэнта» Астроўскага, які па загаду нямецкіх улад твораць беларускі ўрад у Мінску.

— А кім жа хоча кіраваць твой «прэзідэнт», — пытаў у Костуса Мікола, — і хто яго выбіраў?

— Не чапіся! Цяпер вайна, — адказваў Костусь і злосна дадаваў. — А ты б лепей хацеў бальшавікоў, га?

Паміж імі існавала нейкая барацьба па-рознаму зразумета патрыятызму, барацьба, якая надавала атмасферы іх размоў неспакойны і напружаны тон. Калі Мікола вяртаўся з мястэчка, яны часта садзіліся згуляць у шашкі, і амаль заўсёды ўзнікала рэзка спрэчка.

але яны так вас выкіравалі, што засталіся вы без даху над галавой.

Сцяпан пачынаў сапець маўней, але спакойна падзіў:

— Што ж, Костусь, гэта твае сябры так са мной зрабілі...

Праз некаторы час Костусь на вечарыны ў мястэчку ўпадаваў сабе неблагую дзяўчыну з суседняй вёскі, і месічам пазней Сцяпан, паголены, у найлепшым сваім касцюме і бліскучых хромавых ботах з халывамі, паехаў у сваты. Бацькі, хоць і без вялікай радасці глядзелі на зялёны мундзір Костуса, не пасмелі адмовіць.

БЕЛАРУСКИ ЭКСЛІБРЫС

Экслібрис — гэта кніжны знак, якім адзначаюць кнігі дзяржаўных, грамадскіх і ўласных бібліятэк. Такія знакі ствараюць мастакі-графікі.

У Беларусі жыве вялікі аматар-калекцыянер экслібриса мастак А. Тычына. Ён сабраў некалькі сот знакаў. Асабліва каштоўная калекцыя тым, што

коў. Ён прысвяціў яе 20-годдзю вызвалення БССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Вельмі цікавыя экслібрисы Кандрата Крапівы і Аркадзя Куляшова.

Серыя складаецца з 30 знакаў і кожны з іх — арыгінальны твор кніжнай мініяцюры. Мастак працаваў над імі апошнія паўгода. З форм лінолеума на мелованую паперу ляглі першыя адбіткі ў майстэрні мастака.

М. СМІРНОУ.

НА ЗДЫМКУ: экслібрис Кандрата Крапівы.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

яна дае поўнае ўяўленне аб рускім і беларускім мастацтве кніжных знакаў. Гэты ўнікальны збор набыў цяпер дзяржаўны мастацкі музей БССР.

Другі мінскі мастак Е. Красоўскі стварыў арыгінальную серыю беларускіх кніжных зна-

Словы і музыка Сяргея НОВІКА-ПЯЮНА.

Велічавы зрачэнства

Квітней мой горад
З крыві беларускай зраділася воля
І сталася вольнай навек Беларусь,
Савецкая Армія выкула домо
І знішчыла люты фашысцкі прымус.

Чароўна і весела сонца бліскае,
Дубровы зялёныя вольна гудуць,
Ураджайныя хвалямі нівы гуляюць,
Прывольна свабодныя рэкі плывуць.

І лепш, як даўней, горад Слонім красуе,
Бо зніклі бяспледна руіны вайны,
Дамы, як палацы, народ наш будзе,
Каб добра жылі ў іх дачкі і сыны.

Супольна працай вялікую славу
Забудуй наш народ для Радзімы сваёй,
Квітнее савецкая наша дзяржава,
Мы веліч, магутнасць вярнулі зноў ёй.

Да 20-годдзя вызвалення Слоніма

КВІТНЕЙ МОЙ ГОРАД

З крыві беларускай зраділася воля
І сталася вольнай навек Беларусь,
Савецкая Армія выкула домо
І знішчыла люты фашысцкі прымус.

Чароўна і весела сонца бліскае,
Дубровы зялёныя вольна гудуць,
Ураджайныя хвалямі нівы гуляюць,
Прывольна свабодныя рэкі плывуць.

І лепш, як даўней, горад Слонім красуе,
Бо зніклі бяспледна руіны вайны,
Дамы, як палацы, народ наш будзе,
Каб добра жылі ў іх дачкі і сыны.

Супольна працай вялікую славу
Забудуй наш народ для Радзімы сваёй,
Квітнее савецкая наша дзяржава,
Мы веліч, магутнасць вярнулі зноў ёй.